

НАЦІОНАЛЬНИЙ СТАНДАРТ УКРАЇНИ

**НАСТАНОВА ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ
РОЗМІРУ КОШТІВ НА ТИТУЛЬНІ ТИМЧАСОВІ
БУДІВЛІ ТА СПОРУДИ І ІНШІ ВИТРАТИ
У ВАРТОСТІ БУДІВНИЦТВА**

ДСТУ-Н Б Д.1.1-5:2013

Видання офіційне

Київ
Міністерство регіонального розвитку, будівництва
та житлово-комунального господарства України

2013

НАЦІОНАЛЬНИЙ СТАНДАРТ УКРАЇНИ

**НАСТАНОВА ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ РОЗМІРУ КОШТІВ
НА ТИТУЛЬНІ ТИМЧАСОВІ БУДІВЛІ ТА СПОРУДИ
І ІНШІ ВИТРАТИ У ВАРТОСТІ БУДІВНИЦТВА**

ДСТУ-Н Б Д.1.1-5:2013

Видання офіційне

Київ
МІНРЕГІОН УКРАЇНИ
2013

ПЕРЕДМОВА

- 1 РОЗРОБЛЕНО: Науково-виробнича фірма «Інпроект»,
ТК 311 «Ціноутворення та кошторисне
нормування у будівництві»,
ПК 1 «Ціноутворення у будівництві»
- РОЗРОБНИКИ: О. Юровський (науковий керівник),
В. Лясковський, С. Лясковський
- ЗА УЧАСТЮ: Міністерство регіонального розвитку,
будівництва та житлово-комунального
господарства України
Д. Ісаєнко, канд. наук з державного управління,
А. Беркута, к.е.н., П. Губень, І. Пономаренко
- 2 ПРИЙНЯТО ТА НАДАНО ЧИННОСТІ: наказ Міністерства регіонального розвитку,
будівництва та житлово-комунального
господарства України від 27.08.2013 № 405,
чинний з 2014-01-01
- 3 НА ЗАМІНУ: ДБН Д.1.1-1-2000 «Правила визначення
вартості будівництва» в частині визначення
розміру коштів на титульні тимчасові будівлі
та споруди і на інші витрати у вартості
будівництва, пункти 3.1.14 – 3.1.14.5,
3.1.15 – 3.1.15.4, 3.1.16.2, 3.2.9.3 – 3.2.11,
3.3.10.3 – 3.3.10.5, додатки М, 6 – 11, 17;
«Методичних рекомендацій з визначення
додаткових витрат при розрахунках
за виконані будівельно-монтажні роботи у
літній період просто неба при температурі
зовнішнього повітря більше ніж +27⁰С»;
«Методичних рекомендацій з визначення
коштів на доплати працівникам будівельних
організацій у зв'язку з втратами часу на проїзд
при перевезенні їх від місця розміщення
будівельної організації (збірного пункту) до
об'єкта будівництва і назад»

Право власності на цей документ належить державі.
Відтворювати, тиражувати і розповсюджувати його повністю чи частково
на будь-яких носіях інформації без офіційного дозволу заборонено.
Стосовно врегулювання права власності треба звертатися до Мінрегіону України

Мінрегіон України, 2013

ЗМІСТ

	с.
1 Сфера застосування	1
2 Нормативні посилання	2
3 Терміни та визначення понять ..	2
4 Визначення розміру коштів на зведення та розбирання тимчасових будівель і споруд	2
4.1 Загальні положення	2
4.2 Визначення розміру коштів на зведення та розбирання титульних тимчасових будівель і споруд при складанні інвесторської кошторисної документації.....	3
4.3 Визначення розміру коштів на зведення та розбирання титульних тимчасових будівель і споруд при складанні ціни пропозиції учасника конкурсних торгів, договірної ціни, при проведенні взаєморозрахунків за обсяги виконаних робіт	5
5 ВИЗНАЧЕННЯ РОЗМІРУ КОШТІВ НА ІНШІ РОБОТИ ТА ВИТРАТИ	6
5.1 Визначення розміру коштів на виконання будівельних робіт у зимовий період.....	6
5.2 Визначення розміру коштів на виконання будівельних робіт у літній період просто неба при температурі зовнішнього повітря більше ніж 27 ⁰ С.....	13
5.3 Визначення розміру коштів на доплати працівникам будівельної організації у зв'язку з втратами часу на проїзд від місця розташування організації (збірного пункту) до об'єкта будівництва і назад	21
5.4 Визначення інших витрат	24
ДОДАТОК А Перелік робіт та витрат, що належать до титульних тимчасових будівель і споруд та враховуються усередненими показниками	26
ДОДАТОК Б Усереднені показники для визначення ліміту коштів на титульні тимчасові будівлі та споруди в інвесторській кошторисній документації на будівництво (крім ремонтно- будівельних робіт)	28
ДОДАТОК В Усереднені показники для визначення ліміту коштів на титульні тимчасові будівлі та споруди в інвесторській кошторисній документації на ремонтно-будівельні роботи	32

ДОДАТОК Г	Усереднені показники для визначення в складі інвесторської кошторисної документації розрахункової трудомісткості робіт зі зведення та розбирання титульних тимчасових будівель і споруд та з виконання будівельних робіт у зимовий та літній періоди.....	34
ДОДАТОК Д	Усереднені показники для визначення ліміту коштів на виконання будівельних робіт (крім ремонтно-будівельних) у зимовий період в інвесторській кошторисній документації	35
ДОДАТОК Е	Усереднені показники для визначення ліміту коштів на виконання ремонтно-будівельних робіт у зимовий період в інвесторській кошторисній документації	41
ДОДАТОК Ж	Поділ території України за температурними зонами із зазначенням зимових періодів і коефіцієнтів до середньорічних відсоткових показників	43
ДОДАТОК И	Усереднені показники витрат енергії на тимчасове опалення.....	45
ДОДАТОК К	Класифікація ступеню шкідливості та карта оцінки шкідливості виробничого середовища при виконанні будівельних робіт у літній період просто неба	47
ДОДАТОК Л	Приклад розрахунку розміру доплати до заробітної плати та збільшення нормативних трудовитрат робітників, нормативного часу роботи будівельних машин та механізмів при виконанні будівельних робіт у літній період просто неба	49
ДОДАТОК М	Приклад розрахунку коштів на доплату працівникам у зв'язку з втратою часу в дорозі	52

НАЦІОНАЛЬНИЙ СТАНДАРТ УКРАЇНИ

**НАСТАНОВА ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ РОЗМІРУ КОШТІВ
НА ТИТУЛЬНІ ТИМЧАСОВІ БУДІВЛІ ТА СПОРУДИ
І ІНШІ ВИТРАТИ У ВАРТОСТІ БУДІВНИЦТВА**

РУКОВОДСТВО ПО ОПРЕДЕЛЕНИЮ РАЗМЕРА СРЕДСТВ
НА ТИТУЛЬНЫЕ ВРЕМЕННЫЕ ЗДАНИЯ И СООРУЖЕНИЯ
И ПРОЧИЕ ЗАТРАТЫ В СТОИМОСТИ СТРОИТЕЛЬСТВА

GUIDANCE ON THE DETERMINATION OF THE AMOUNT OF FUNDS
OF THE TITLE TEMPORARY BUILDINGS AND FACILITIES
AND OTHER EXPENSES IN THE COST OF CONSTRUCTION

Чинний від 2014-01-01

1 СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ

1.1 Цей стандарт установлює основні положення з визначення розміру коштів на титульні тимчасові будівлі та споруди і на інші витрати у вартості нового будівництва, реконструкції, капітального ремонту та технічного переоснащення будинків, будівель і споруд будь-якого призначення, їх комплексів, лінійних об'єктів інженерно-транспортної інфраструктури, а також реставрації пам'яток архітектури та містобудування (далі – будівництво). Стандарт розроблено в розвиток ДСТУ Б Д.1.1-1:2013 «Правила визначення вартості будівництва».

1.2 Цей стандарт призначено для визначення розміру коштів на тимчасові будівлі та споруди і на інші витрати у вартості будівництва об'єктів, що споруджуються за рахунок бюджетних коштів, коштів державних і комунальних підприємств, установ та організацій, а також кредитів, наданих під державні гарантії.

2 НОРМАТИВНІ ПОСИЛАННЯ

У цьому стандарті є посилання на такі нормативні документи:

ДБН А.2.2-3-2012 Склад та зміст проектної документації на будівництво

ДСТУ Б Д.1.1-1:2013 Правила визначення вартості будівництва

ДСТУ-Н Б Д.1.1-2:2013 Настанова щодо визначення прямих витрат у вартості будівництва

ДСТУ-Н Б Д.1.1-3:2013 Настанова щодо визначення загальновиробничих і адміністративних витрат та прибутку у вартості будівництва

ДСТУ-Н Б Д.1.1-4:2013 Настанова щодо визначення вартості експлуатації будівельних машин та механізмів у вартості будівництва

ДСТУ-Н Б Д.1.1-8:2008 Кошторисна документація. Правила визначення вартості наукових та науково-технічних робіт у будівництві

ДСТУ-Н Б Д.1.1-9:2013 Настанова щодо визначення вартості та трудомісткості робіт з перевезення будівельних вантажів власним автомобільним транспортом будівельних організацій при складанні договірної ціни та проведенні взаєморозрахунків за обсяги виконаних робіт

3 ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ

У цьому стандарті вжито терміни, установлені в ДБН А.2.2-3 та ДСТУ Б Д.1.1-1.

4 ВИЗНАЧЕННЯ РОЗМІРУ КОШТІВ НА ЗВЕДЕННЯ ТА РОЗБИРАННЯ ТИТУЛЬНИХ ТИМЧАСОВИХ БУДІВЕЛЬ І СПОРУД

4.1 Загальні положення

4.1.1 У кошторисній вартості будівництва враховуються кошти на зведення та розбирання тимчасових будівель і споруд, необхідних для виконання будівельних робіт, а також для обслуговування працівників будівництва в межах будівельного майданчика, з урахуванням можливості пристосування і використання для потреб будівництва існуючих та ново-збудованих будівель і споруд сталого типу.

4.1.2 До тимчасових будівель і споруд, які спеціально будуються або пристосовуються на період будівництва, належать виробничі, складські, допоміжні, житлові і громадські будівлі та споруди, необхідні для виконання будівельних робіт і обслуговування працівників будівництва.

4.1.3 Тимчасові будівлі і споруди поділяються на титульні та нетитульні.

4.1.4 Кошти на будівництво титульних тимчасових будівель і споруд визначаються в порядку, наведеному у підрозділах 4.2 та 4.3.

Перелік титульних тимчасових будівель і споруд наведено у додатку А.

4.1.5 Витрати зі спорудження, складання, розбирання, амортизації, поточного ремонту і переміщення нетитульних тимчасових будівель і споруд враховуються в загальновиробничих витратах.

Перелік нетитульних тимчасових будівель і споруд наведено у ДСТУ-Н Б Д.1.1-3.

4.2 Визначення розміру коштів на зведення та розбирання титульних тимчасових будівель і споруд при складанні інвесторської кошторисної документації

4.2.1 Кошти на будівництво титульних тимчасових будівель і споруд включаються до глави 8 «Тимчасові будівлі і споруди» зведеного кошторисного розрахунку вартості об'єкта будівництва (додаток И ДСТУ Б Д.1.1-1).

4.2.2 Розмір згаданих коштів визначається калькуляційним методом за даними проекту організації будівництва (ПОБ) або за усередненими відсотковими показниками, що наведено у додатках Б та В.

4.2.3 Усереднені показники, обчислені за видами будівництва і виражені у відсотках від вартості будівельних робіт за підсумком глав 1 – 7 зведеного кошторисного розрахунку вартості об'єкта будівництва, враховують повний комплекс титульних тимчасових будівель і споруд, необхідних для проведення будівельних робіт, а також для обслуговування працівників будівництва в межах будівельного майданчика, з урахуванням можливості пристосування та використання для потреб будівництва існуючих та новозбудованих будівель і споруд сталого типу.

4.2.4 Витрати на спорудження титульних тимчасових споруд, мереж та пристроїв, необхідних на період виконання окремих видів будівельних робіт тільки для конкретного будинку, будівлі, споруди, лінійного об'єкта інженерно-транспортної інфраструктури, усередненими відсотковими показниками не враховані та враховуються безпосередньо в об'єктних кошторисах відповідно до ПОБ, зокрема, на спорудження:

- рейкових колій під вантажопідйомні крани (підкранових колій) та улаштування основ під них;

- фундаментів для приставних баштових кранів;

- основ для забезпечення стійкої роботи устаткування при улаштуванні паль, а також устаткування для виконання робіт методом «стіна в ґрунті»;

- тимчасових огорожувальних конструкцій, які необхідні для забезпечення введення в експлуатацію окремої частини будівлі в складі черги або пускового комплексу;

- мереж і споруд, необхідність в яких викликана введенням об'єктів в експлуатацію за тимчасовою схемою;

- тимчасових доріг усередині будівель, що будуються, для монтажу каркаса;

- причалів для виконання берегоукріплювальних робіт;

- конструкцій для захисту будівель і споруд від пошкоджень при виконанні буропідривних робіт;

- тимчасових надшахтних споруд, укладання тимчасових відкаточних колій, улаштування тимчасових очисних споруд при виконанні підземних гірничокапітальних робіт.

4.2.5 На перших стадіях проектування, що схвалюються, – техніко-економічне обґрунтування (ТЕО), техніко-економічний розрахунок (ТЕР), ескізний проект (ЕП) – кошти на зведення та розбирання титульних тимчасових будівель і споруд можуть визначатися за усередненими відсотковими показниками, які наведено у додатку Б.

На стадіях проектування, що затверджуються, – проект (П), робочий проект (РП) – кошти на зведення та розбирання титульних тимчасових будівель і споруд визначаються калькуляційним методом за даними ПОБ з урахуванням можливості пристосування та використання для потреб будівництва існуючих та новозбудованих будівель і споруд сталого типу.

Розмір коштів, який визначено на затверджувальній стадії, як правило, не повинен перевищувати розміру коштів, врахованого за відсотковим показником додатку Б на попередній стадії проектування.

4.2.6 При визначенні коштів на зведення та розбирання титульних тимчасових будівель і споруд визначається трудомісткість цих робіт, а саме:

- розрахункова кошторисна трудомісткість, яка визначається на підставі усереднених показників (додаток Г), у випадку, якщо кошти на зазначені цілі розраховані за усередненим відсотковим показником, які наведено у додатках Б або В;
- нормативна кошторисна трудомісткість у випадку, якщо кошти на зазначені цілі визначені за кошторисом, який складено на підставі ПОБ та ресурсних елементних кошторисних норм.

4.2.7 Зворотні суми від реалізації матеріалів, виробів та конструкцій, які одержуються від розбирання титульних тимчасових будівель і споруд, визначаються у зведеному кошторисному розрахунку вартості об'єкта будівництва в розмірі 15% вартості тимчасових будівель і споруд.

4.2.8 Розмір коштів на зведення та розбирання титульних тимчасових будівель і споруд, який визначено в інвесторській кошторисній документації, є лімітом на відшкодування цих витрат підряднику.

4.3 **Визначення розміру коштів на зведення та розбирання титульних тимчасових будівель і споруд при складанні ціни пропозиції учасника конкурсних торгів, договірної ціни, при проведенні взаєморозрахунків за обсяги виконаних робіт**

4.3.1 Кошти на зведення та розбирання титульних тимчасових будівель і споруд, необхідних для проведення будівельних робіт, а також для обслуговування працівників будівництва в межах будівельного майданчика

обчислюються на підставі даних ПОБ з урахуванням оснащеності будівельної організації контейнерними і збірно-розбірними мобільними (інвентарними) будівлями та спорудами, а також можливості пристосування та використання для потреб будівництва існуючих та новозбудованих будівель і споруд сталого типу.

4.3.2 При формуванні ціни пропозиції учасника конкурсних торгів (договірної ціни) кошти на покриття витрат підрядника на зведення та розбирання титульних тимчасових будівель і споруд з урахуванням можливості пристосування та використання для цих цілей існуючих та новозбудованих будівель і споруд сталого типу визначаються калькуляційним методом за даними ПОБ.

4.3.3 При взаєморозрахунках за обсяги виконаних робіт розмір коштів на покриття витрат підрядника на зведення або пристосування тимчасових будівель і споруд враховуються:

- при динамічній договірній ціні – за виконавчим кошторисом, складеним на підставі фактично збудованих (пристосованих) будівель і споруд згідно з рішеннями ПОБ, та погодженим із замовником;
- при твердій договірній ціні – за розрахунком, складеним при формуванні договірної ціни на підставі рішень ПОБ, та згідно з умовами, передбаченими договором підряду.

5 ВИЗНАЧЕННЯ РОЗМІРУ КОШТІВ НА ІНШІ РОБОТИ ТА ВИТРАТИ

5.1 Визначення розміру коштів на виконання будівельних робіт у зимовий період

5.1.1 Загальні положення

5.1.1.1 Кошти на виконання будівельних робіт у зимовий період призначені для компенсації збільшення витрат трудових і матеріально-технічних ресурсів, пов'язаного з ускладненням виконання робіт у зимовий період, а саме:

а) додаткові фактори та витрати труда, що впливають на зниження продуктивності труда:

- обмеженість рухів робітників теплим одягом, незручність роботи в рукавицях;
- погіршення видимості в зимовий період на робочому місці;
- наявність на робочому місці снігу і льоду;
- обмерзання взуття, матеріалів, конструкцій та інструментів;
- потреба в процесі роботи періодично очищати від снігу та льоду робоче місце, матеріали тощо;
- втрати робочого часу, пов'язані з перервами в роботі для обігрівання робітників;
- зниження в зимовий період продуктивності будівельних машин та механізмів;
- наявність вітру на робочих місцях швидкістю до 10 м/с включно;
- ускладнення у технологічних процесах, викликані низькою температурою (підготовка тимчасових споруд для обігрівання робітників, утеплення тимчасових водопровідних мереж та баків, застосування утеплених засобів транспортування бетону та розчину тощо);

б) додаткові роботи і витрати, викликані методами виконання будівельних робіт, які застосовуються при мінусовій температурі зовнішнього повітря:

- розпушування мерзлих ґрунтів;
- запобігання промерзанню ґрунтів;
- відтавання ґрунтів;
- застосування бетонів та розчинів швидкого тужавлення;
- введення в бетони та розчини спеціальних домішок;
- електропрогрівання та інші методи прогрівання бетону;
- утеплення конструкцій;
- прогрівання виробів, кінців труб та кабелю;
- улаштування, розбирання та опалення звичайних тепляків;
- захист робочих місць від снігових заметів тощо;
- прибирання снігу з будівельних майданчиків;

в) додаткові витрати, викликані втратами окремих матеріалів при виконанні робіт в зимовий період;

г) додаткові витрати, пов'язані з тимчасовим опаленням:

- використання постійних систем опалення, що забезпечуються тепловою енергією від енергосистем, блок-станцій і теплових станцій (котельних) для тимчасового опалення окремих закінчених начорно будівель (або їх частин) протягом опалювального періоду для проведення усередині будівель будівельних робіт, які відповідно до технічних умов та правил виконання робіт потрібно виконувати при плюсовій температурі;
- збільшені тепловтрати внаслідок охолодження крізь отвори та не закінчені опорядженням конструкції закінченої начорно будівлі, а також усереднені витрати теплової енергії на відігрівання і сушіння конструкції.

5.1.2 Визначення розміру коштів на виконання будівельних робіт у зимовий період при складанні інвесторської кошторисної документації

5.1.2.1 Замовник, виходячи з даних про тривалість робіт і терміни їх виконання, що плануються, приймає рішення щодо включення до кошторисної вартості будівництва коштів на виконання будівельних робіт у зимовий період. Необхідність врахування цих коштів зазначається в складі вихідних даних на проектування.

5.1.2.2 Кошти на виконання будівельних робіт у зимовий період визначаються за усередненими показниками, які наведено у додатках Д (за видами будівництва) та Е (ремонт будівель у цілому або окремих елементів будівель, ремонт зовнішніх комунікацій, ремонт об'єктів зовнішнього благоустрою).

Усереднені показники для визначення розміру коштів на виконання будівельних робіт у зимовий період в інвесторській кошторисній документації розраховані за видами будівництва і виражені у відсотках від вартості будівельних робіт за підсумком глав 1 – 8 зведеного кошторисного розрахунку вартості об'єкта будівництва. Ці показники є середньорічними і враховують усі додаткові роботи та витрати, пов'язані з ускладненням виконання робіт у зимовий період, що перелічені у 5.1.1.1.

5.1.2.3 При розрахунку розміру коштів на виконання будівельних робіт у зимовий період визначається розрахункова кошторисна трудомісткість додаткових робіт, пов'язаних з ускладненням виконання робіт у зимовий період. Ця трудомісткість обчислюється на підставі усереднених розрахункових показників, які наведено у додатку Г.

5.1.2.4 Визначений за усередненими показниками розмір коштів є лімітом на відшкодування підряднику зазначених витрат тільки при виконанні робіт у зимовий період.

5.1.3 **Визначення розміру коштів на виконання будівельних робіт у зимовий період при складанні ціни пропозиції учасника конкурсних торгів, договірної ціни, при проведенні взаєморозрахунків за обсяги виконаних робіт**

5.1.3.1 У складі ціни пропозиції учасника конкурсних торгів (договірної ціни) підрядник враховує кошти на виконання будівельних робіт у зимовий період, якщо таке планується.

5.1.3.2 Зазначені кошти визначаються тільки на обсяг робіт, виконання яких планується у зимовий період.

5.1.3.3 Розмір коштів на зимове подорожчання вартості будівельних робіт, виконуваних в зимових умовах, врахованих у складі ціни пропозиції підрядника (договірної ціни), як правило, не повинен перевищувати кошторисного ліміту.

5.1.3.4 Кошти на виконання будівельних робіт у зимовий період просто неба та в приміщеннях, що не обігріваються, враховують компенсацію додаткових витрат:

- а) робочого часу робітників-будівельників і монтажників та робітників, зайнятих на керуванні і обслуговуванні будівельних машин та механізмів;
- б) часу роботи будівельних машин та механізмів;
- в) матеріальних ресурсів, спричинених їх підвищеними втратами;
- г) на інші додаткові роботи, супутні виконанню будівельних робіт у зимовий період.

5.1.3.5 Кошти на подорожчання будівельних робіт, які виконуються у зимовий період, визначаються підрядником розрахунково-калькуляційним методом на підставі об'ємів робіт, виконання яких планується у зимовий період, та розрахунків додаткових витрат, перелічених у 5.1.3.4.

5.1.3.6 Компенсацію додаткових витрат робочого часу робітників-будівельників і монтажників та робітників, зайнятих на керуванні і обслуговуванні будівельних машин та механізмів, та часу роботи будівельних машин та механізмів, пов'язаних зі зниженням продуктивності труда при виконанні будівельних робіт у зимовий період просто неба і в приміщеннях, що не обігріваються, розраховуються на підставі усереднених коефіцієнтів.

Коефіцієнти до норм трудовитрат робітників-будівельників і монтажників, робітників, зайнятих на керуванні і обслуговуванні будівельних машин та механізмів, та нормативного часу роботи будівельних машин та механізмів складають:

I температурна зона – 1,10

II температурна зона – 1,15

Ці показники враховують фактори, що перелічені у 5.1.1.1а).

Поділ території України за температурними зонами із зазначенням зимових періодів наведено у додатку Ж.

5.1.3.7 Якщо місцевості, де виконуються будівельні роботи, зазнають впливу вітрів швидкістю понад 10 м/с і зазначені роботи виконуються на робочих місцях, не захищених від вітру, до усереднених коефіцієнтів, наведених у 5.1.3.6, застосовуються підвищувальні коефіцієнти залежно від кількості вітряних днів у звітному зимовому періоді, які наведено у таблиці 1:

Таблиця 1

Кількість вітряних днів у звітний зимовий місяць, у відсотках	Коефіцієнти
понад 10 до 30	1,05
понад 30	1,08

5.1.3.8 Коригування нормативного часу роботи будівельних машин та механізмів та норм трудовитрат робітників, зайнятих на керуванні і обслуговуванні будівельних машин та механізмів із застосуванням коефіцієнтів, наведених у 5.1.3.6, здійснюється в тих випадках, коли технологічні процеси виконуються за участю робітників, які зазнають дію зимових умов.

5.1.3.9 Вартість інших додаткових робіт, пов'язаних з виконанням будівельних робіт у зимовий період, визначається за окремими розрахунками. При складанні розрахунків можуть враховуватися витрати на:

- розпушування мерзлих ґрунтів;
- запобігання промерзанню ґрунтів;
- відтавання ґрунтів;
- застосування бетонів та розчинів швидкого тужавлення;
- введення в бетони та розчини спеціальних домішок;
- електропрогрівання та інші методи прогрівання бетону;
- утеплення конструкцій;
- прогрівання конструкцій та виробів, кінців труб та кабелю;
- улаштування, розбирання та опалення звичайних тепляків;
- захист робочих місць від снігових заметів тощо;
- прибирання снігу з будівельних майданчиків;
- додаткові витрати, пов'язані з тимчасовим опаленням:

- використання постійних систем опалення, що забезпечуються тепловою енергією від енергосистем, блок-станцій і теплових станцій (котельних) для тимчасового опалення окремих закінчених начорно будівель (або їх частин) протягом опалювального періоду для проведення усередині будівель будівельних та монтажних робіт, які відповідно до технічних умов та правил виконання робіт потрібно виконувати при плюсовій температурі, а також витрати теплової енергії на відігрівання і сушіння конструкцій, коли це потрібно за технічними умовами.

При розрахунках додаткових витрат, пов'язаних з тимчасовим опаленням, можливе застосування усереднених показників, що наведено у додатку И.

Технологічні схеми виконання будівельних робіт у зимовий період по температурних зонах країни встановлюються на підставі правил виконання і приймання робіт, технічних умов, інших нормативних джерел.

5.1.3.10 Якщо розрахунки на інші додаткові роботи, супутні виконанню будівельних робіт у зимовий період (крім розпушування мерзлих ґрунтів та прибирання снігу з будівельних майданчиків), складено на підставі ресурсних елементних кошторисних норм, то до нормативних трудовитрат робітників-будівельників і монтажників та робітників, зайнятих на керуванні і обслуговуванні будівельних машин та механізмів, а також до норм часу роботи будівельних машин та механізмів застосовуються коефіцієнти, наведені у 5.1.3.6.

5.1.3.11 Додаткові витрати матеріальних ресурсів, спричинені їх підвищеними втратами при виконанні робіт у зимовий період, можуть визначатися за усередненими показниками, які виражені у відсотках до нормативної потреби в матеріалах по основних будівельних та додаткових супутніх роботах у таких розмірах:

- для щебеню, гравію, піску, баласту, розчину, бетону, гравію керамзитового – 0,5%;
- для інших матеріалів (за винятком виробів з лісу і металу, труб, збірних будівельних конструкцій і виробів, покрівельних та лакофарбових матеріалів) – 0,2%.

У ціні пропозиції учасника конкурсних торгів підрядник може здійснювати розрахунок коштів на подорожчання будівельних робіт, виконуваних у зимовий період, також на підставі об'єкта-аналога власного банку даних.

5.1.3.12 При взаєморозрахунках за обсяги робіт, що виконувалися у зимовий період, передбачені на це в договірній ціні кошти уточнюються на підставі довідок місцевих органів гідрометеорологічної служби у таких випадках:

- коли в окремі місяці, що належать до зимового періоду, спостерігається температура повітря вище нуля загалом не менш ніж 8 робочих днів на місяць. На роботи, що виконувалися в такі дні, не враховуються кошти на виконання будівельних робіт у зимовий період;

- якщо натомість у місяці, що не належить до зимового періоду, спостерігається температура повітря нижче нуля загалом не менш ніж 8 робочих днів на місяць, тоді на роботи, що виконувалися в такі дні, враховуються кошти на виконання будівельних робіт у зимовий період.

5.2 Визначення розміру коштів на виконання будівельних робіт у літній період просто неба при температурі зовнішнього повітря більше ніж +27⁰С

5.2.1 Загальні положення

5.2.1.1 Кошти на виконання будівельних робіт у літній період призначені для компенсації збільшення витрат трудових і технічних ресурсів, спричинене впливом підвищеної температури зовнішнього повітря виробничого середовища та пов'язаних з нею шкідливих факторів (інфрачервоне та ультрафіолетове опромінювання), а також факторів, які викликають зниження продуктивності труда робітників і будівельних машин та механізмів, а саме:

а) шкідливі фактори виробничого середовища, що враховуються додатковими витратами при виконанні будівельних робіт у літній період просто неба:

- підвищена температура зовнішнього повітря *;
- інфрачервоне опромінення;
- ультрафіолетове опромінення.

б) фактори, що впливають на зниження продуктивності труда робітників:

- прискорена втома через теплове навантаження;
- погіршення видимості, спричинене великим рівнем освітленості та наявністю відбитого сліпучого блиску;
- втрати робочого часу, пов'язані з додатковими перервами в роботі.

* Під поняттям «температура зовнішнього повітря» мається на увазі «середньозмінна температура зовнішнього повітря у тіні».

в) фактори, що впливають на зниження продуктивності роботи будівельних машин та механізмів в умовах підвищеної температури зовнішнього повітря:

- перегрівання двигунів;
- підвищення температури робочої рідини в гідравлічних системах;
- зменшення в'язкості моторних і трансмісійних мастил.

5.2.2 Визначення розміру коштів на виконання будівельних робіт у літній період при складанні інвесторської кошторисної документації

5.2.2.1 Замовник, виходячи з даних про тривалість робіт і терміни їх виконання, що плануються, приймає рішення щодо включення до кошторисної вартості будівництва коштів на виконання будівельних робіт у літній період. Зазначене рішення надається в складі вихідних даних на проектування.

5.2.2.2 Кошти на виконання будівельних робіт у літній період визначаються за усередненими відсотковими показниками від вартості будівельних робіт за підсумком глав 1 – 8 зведеного кошторисного розрахунку вартості об'єкта будівництва, які становлять:

для будівництва об'єктів житлового, громадського та виробничого призначення	– 0,27%
для лінійних об'єктів інженерно-транспортної інфраструктури	– 0,61%

5.2.2.3 При розрахунку розміру коштів на виконання будівельних робіт у літній період визначається розрахункова кошторисна трудомісткість додаткових робіт, пов'язаних з ускладненням виконання робіт у літній період. Ця трудомісткість обчислюється на підставі усереднених розрахункових показників, наведених у додатку Г.

5.2.3 Визначення розміру коштів на виконання будівельних робіт у літній період при складанні ціни пропозиції учасника конкурсних торгів, договірної ціни

5.2.3.1 У складі ціни пропозиції учасника конкурсних торгів, договірній ціні підрядник може враховувати кошти на виконання будівельних робіт у літній період просто неба, якщо таке планується.

Ці кошти можна обчислювати за усередненими відсотковими показниками від підсумкової вартості будівельних робіт, яка визначається главами 1 – 8 зведеного кошторисного розрахунку вартості об'єкта будівництва, які становлять:

для будівництва об'єктів житлового, громадського та виробничого призначення	– 0,27%
для лінійних об'єктів інженерно-транспортної інфраструктури	– 0,61%

5.2.3.2 Зазначені кошти є лімітом і сплачуються замовником підряднику тільки за обсяги робіт, які виконуються у літній період просто неба, за умови перевищення гранично-припустимого рівня шкідливих факторів виробничого середовища на підставі довідок місцевих органів гідрометеорологічної служби і розрахунків, виконаних відповідно до положень 5.2.4.

5.2.4 Визначення розміру коштів на виконання будівельних робіт у літній період просто неба при проведенні взаєморозрахунків за обсяги виконаних робіт

5.2.4.1 Кошти на виконання будівельних робіт у літній період визначаються тільки на обсяг робіт, які виконуються в умовах виробничого середовища, де зафіксовано перевищення припустимого рівня температури зовнішнього повітря за показниками, наведеними у таблиці К.1 додатку К.

5.2.4.2 При визначенні коштів на виконання будівельних робіт у літній період враховуються:

- доплати до заробітної плати робітників за роботу в умовах зі шкідливими факторами виробничого середовища, які визначаються у відсотках до тарифної ставки середнього розряду робіт, виконаних у звітному місяці;

- додаткові витрати робочого часу робітників-будівельників і монтажників та робітників, зайнятих на керуванні та обслуговуванні будівельних машин та механізмів (далі – робітників), і часу роботи цих машин, спричинені зниженням продуктивності труда робітників і будівельних машин та механізмів.

5.2.4.3 Оцінка умов труда при виконанні будівельних робіт у літній період просто неба

5.2.4.3.1 Оцінка фактичних умов мікроклімату виробничого середовища здійснюється на підставі довідок місцевих органів гідрометеорологічної служби щодо температури зовнішнього повітря.

Показники рівня температури зовнішнього повітря виробничого середовища відображаються у Kartі оцінки шкідливості виробничого середовища відповідно до додатка К.

5.2.4.3.2 Ступінь шкідливості виробничого середовища, з урахуванням факторів, зазначених у 5.2.1, встановлюється в балах за класифікацією, наведеною у додатку К, за показником температури зовнішнього повітря виробничого середовища, який є інтегральним показником, що характеризує мікроклімат виробничого середовища, який формується за рахунок сумарного впливу теплового, інфрачервоного та ультрафіолетового випромінювання сонця.

5.2.4.3.3 Кількість балів зазначається у Kartі оцінки шкідливості виробничого середовища. При цьому для оцінки впливу шкідливих факторів на умови труда враховується тривалість їх дії упродовж робочої зміни та питома вага тривалості періоду, в якому зафіксована відповідна температура зовнішнього повітря виробничого середовища.

Бали, встановлені за ступенем шкідливості виробничого середовища, розраховуються за формулою (1):

$$C_{шф} = C_{ше} \times U_{in} \times T \quad , \quad (1)$$

де $C_{шф}$ — фактичний ступінь шкідливості виробничого середовища, балів. Зазначається у графі 7 Kartі оцінки шкідливості виробничого середовища;

$C_{ше}$ — ступінь шкідливості виробничого середовища, балів; приймається за показниками додатку К;

U_{in} — питомий показник тривалості i -го періоду, в якому зафіксована відповідна температура зовнішнього повітря виробничого середовища в звітному місяці;

T – коефіцієнт відношення часу дії шкідливих факторів до тривалості робочої зміни; визначається за формулою (2) і зазначається у графі 6 Карти оцінки шкідливості виробничого середовища.

5.2.4.3.4 При визначенні фактичної тривалості дії шкідливих факторів час, відведений на додаткові перерви у роботі, вираховується з тривалості робочої зміни. Час, відведений на зазначені перерви у роботі, приймається у відсотках від тривалості робочої зміни (таблиця 2, графа 4).

Таблиця 2

№ п/п	Температура зовнішнього повітря виробничого середовища	Усереднені коефіцієнти до норм трудовитрат робітників і нормативного часу роботи будівельних машин та механізмів	Показник тривалості додаткових перерв у роботі, у відсотках від тривалості робочої зміни
1	2	3	4
1	Від +27,1 ⁰ С до +30 ⁰ С	1,10	5
2	Від +30,1 ⁰ С до +33 ⁰ С	1,30	15
3	Вище +33 ⁰ С	1,50	25

Коефіцієнт відношення часу дії шкідливих факторів до тривалості робочої зміни визначається за формулою (2):

$$T = \frac{T_{pz} - T_{pz} \times (P_{мп} : 100)}{T_{pz}}, \quad (2)$$

де T – коефіцієнт відношення часу дії шкідливих факторів до тривалості робочої зміни;

T_{pz} – тривалість робочої зміни, хвилини;

$P_{мп}$ – показник тривалості перерв упродовж робочої зміни (приймається за графою 4 таблиці 2).

5.2.4.3.5 Якщо протягом звітнього місяця відбувалося коливання температур, показники, наведені у графі 4 таблиці 2, визначаються як середньозважені, виходячи з питомої ваги днів з відповідними температурами у звітньому місяці. Для періодів, у яких температура не перевищувала $+27^{\circ}\text{C}$, показник графі 4 дорівнює нулю.

У такому випадку середньозважений коефіцієнт відношення часу дії шкідливих факторів до тривалості робочої зміни визначається за формулою (3) і зазначається у графі 6 Карти оцінки шкідливості виробничого середовища:

$$T_{\text{сзв}} = \frac{T_{\text{рз}} - T_{\text{рз}} \times K_{\text{сзтп}}}{T_{\text{рз}}}, \quad (3)$$

- де $T_{\text{сзв}}$ – середньозважений коефіцієнт відношення часу дії шкідливих факторів до тривалості робочої зміни;
- $T_{\text{рз}}$ – тривалість робочої зміни, хвилини;
- $K_{\text{сзтп}}$ – середньозважений коефіцієнт для обчислення тривалості перерв упродовж робочої зміни за періодами з відповідними показниками температури зовнішнього повітря виробничого середовища; розраховується за формулою (4).

$$K_{\text{сзтп}} = \frac{\sum P_{\text{mпи}} \times Y_{\text{in}}}{100}, \quad (4)$$

- де $P_{\text{mпи}}$ – показник тривалості перерв упродовж робочої зміни відповідного i -го періоду;
- Y_{in} – питомий показник тривалості i -го періоду, в якому зафіксована відповідна температура зовнішнього повітря виробничого середовища в звітньому місяці.

5.2.4.4 Компенсацію додаткових витрат робочого часу робітників і часу роботи будівельних машин та механізмів, пов'язаних зі зниженням продуктивності труда при виконанні будівельних робіт у літній період просто неба за підвищеної температури зовнішнього повітря виробничого середовища, можна розраховувати на підставі наведених у таблиці 2 усереднених коефіцієнтів до відповідних норм (трудопитрат робітників і часу роботи будівельних машин та механізмів) залежно від температури зовнішнього повітря виробничого середовища.

5.2.4.4.1 Якщо протягом звітного місяця відбувалося коливання температур, наведений у графі 3 таблиці 2 коефіцієнт визначається як середньозважений, виходячи з питомої ваги днів з відповідними температурами у звітному місяці. Для періодів, у яких температура не перевищувала $+27^{\circ}\text{C}$, коефіцієнт графі 3 дорівнює одиниці.

Середньозважений коефіцієнт графі 3 розраховується за формулою (5):

$$K_{сзч} = \sum K_{in} \times Y_{in} \quad , \quad (5)$$

- де $K_{сзч}$ – середньозважений коефіцієнт до норм трудовитрат робітників і нормативного часу роботи будівельних машин та механізмів, що враховує додаткові витрати робочого часу робітників і часу роботи будівельних машин та механізмів;
- K_{in} – коефіцієнт i -го періоду звітного місяця з відповідною температурою зовнішнього повітря виробничого середовища;
- Y_{in} – питомий показник тривалості i -го періоду, в якому зафіксована відповідна температура зовнішнього повітря виробничого середовища в звітному місяці.

5.2.4.5 Розміри доплати до тарифної ставки залежно від фактичних умов труда встановлюються відповідно до таблиці 3.

Таблиця 3

Фактичний ступінь шкідливості виробничого середовища ($C_{шф}$), балів	Розміри доплати у відсотках до тарифної ставки середнього розряду робіт, виконаних у звітному місяці
1	2
0,4 – 0,8	1
0,81 – 1,0	2
1,1 – 2,0	4
2,1 – 4,0	8
4,1 – 6,0	12
6,1 – 8,0	16
8,1 – 10,0	20
> 10,0	24

5.2.4.6 Розмір доплати до заробітної плати за умови труда визначається за формулою (6):

$$D_3 = \frac{D_{mc} \times U_{mc}}{100}, \quad (6)$$

де D_3 – розмір доплати до заробітної плати за умови труда, %;

D_{mc} – розмір доплати до тарифної ставки середнього розряду, %;

U_{mc} – питома вага тарифної частини у заробітній платі, %.

5.2.4.7 Розрахунок розміру коштів при взаєморозрахунках за виконані будівельні роботи в літній період просто неба при температурі зовнішнього повітря більше $+27^{\circ}\text{C}$ провадиться шляхом обчислення вартості додаткових трудових витрат і додаткового часу експлуатації будівельних машин та механізмів.

5.2.4.7.1 Додаткові трудовитрати робітників і додатковий час експлуатації будівельних машин та механізмів визначаються шляхом застосування до нормативних витрат труда робітників і нормативного часу експлуатації машин та механізмів дробової частини середньозваженого коефіцієнта $K_{сзч}$ (5.2.4.4.1), а їх вартість визначається відповідно за ДСТУ-Н Б Д 1.1-2 та ДСТУ-Н Б Д 1.1-4.

5.2.4.7.2 Додаткові витрати по заробітній платі визначаються застосуванням до розміру заробітної плати при звичайних умовах поправочного коефіцієнта K_3 , розрахованого за формулою (7):

$$K_3 = \frac{K_{сзч} \times K_1 - 1}{K_{сзч} - 1}, \quad (7)$$

де K_1 – коефіцієнт до зарплати, що враховує доплату за умови труда при впливі шкідливих факторів виробничого середовища, який визначається за формулою (8):

$$K_1 = 1 + \frac{D_3}{100} \quad (8)$$

5.2.4.8 На підставі отриманих показників оцінки фактичних умов труда розраховуються кошти на виконання будівельних робіт у літній період виходячи із загального обсягу робіт, виконаних у звітному місяці.

5.2.4.9 Заходи щодо профілактики шкідливої дії несприятливих умов труда будівельників при роботі в літній період просто неба здійснюються за рахунок зазначеного збільшення загальновиробничих витрат у частині, яка спрямована на дотримання санітарно-гігієнічних та інших спеціальних вимог і за чинним порядком нарахування загальновиробничих витрат (ДСТУ-Н Б Д.1.1-3) належить до решти статей загальновиробничих витрат.

5.2.4.10 Якщо проектною документацією передбачено додаткові заходи з догляду за конструкціями при температурі зовнішнього повітря виробничого середовища більше ніж $+27^{\circ}\text{C}$, кошти на ці заходи відшкодовуються підряднику додатково за погодженням із замовником технічними рішеннями та розрахунками.

5.2.4.11 Приклад розрахунку розміру доплати до заробітної плати та збільшення нормативних трудовитрат робітників і нормативного часу роботи будівельних машин та механізмів наведено у додатку Л.

5.3 Визначення розміру коштів на доплати працівникам будівельної організації у зв'язку з втратами часу на проїзд від місця розташування організації (збірного пункту) до об'єкта будівництва і назад

5.3.1 Кошти на доплати працівникам, які виконують роботи на об'єктах будівництва, що знаходяться на значній відстані (більше 15 км) від місця розташування будівельної організації, у зв'язку з поїздками в неробочий час від місця розташування організації (збірного пункту) до місця роботи на об'єкті і назад *, обчислюються окремим розрахунком виходячи з кількості працівників, направлених на виконання робіт, днів, в які здійснюються поїздки, та надбавок до заробітної плати у розмірах, передбачених колективними договорами або за погодженням із замовником.

* Далі – кошти на доплати працівникам у зв'язку з втратою часу в дорозі

Кошти на доплати працівникам у зв'язку з втратою часу в дорозі враховуються у вартості будівництва тільки за умови, якщо будівельні роботи виконуються за межами міста (населеного пункту), де розташована будівельна організація (збірний пункт), на відстані більше 15 км.

5.3.2 Кошти на доплати працівникам у зв'язку з втратою часу в дорозі, за умови, зазначеної в 5.3.1, враховуються як в інвесторській кошторисній документації, так і в ціні пропозиції учасника конкурсних торгів (договірній ціні). В інвесторській кошторисній документації ці кошти враховуються за рішенням замовника і зазначаються у зведеному кошторисному розрахунку вартості об'єкта будівництва у главі 9, графи 6, 7; ціні пропозиції учасника конкурсних торгів, договірній ціні – за відповідним обґрунтовувальним розрахунком підрядника, який узгоджується у складі договірної ціни.

5.3.3 Кошти на доплати працівникам у зв'язку з втратою часу в дорозі, обчислюються виходячи з усереднених тарифних ставок робітників та посадових окладів лінійного персоналу в розрахунку на 1 людину-годину, а також тривалості виконання будівельних робіт, кількості працівників та часу перебування їх в дорозі за формулою (9):

$$D_n = (TC_p \times K_p + PO_{лп} \times K_{лп}) \times П_{сз} \times Г \times ТР \times D_m, \quad (9)$$

де D_n – кошти на доплати працівникам у зв'язку з втратою часу в дорозі, грн.;

TC_p – усереднена тарифна ставка робітників за середнім розрядом складності робіт, передбачених у прямих витратах на будівництво, в розрахунку на 1 людину-годину, грн./люд.год;

K_p – кількість робітників, що перебувають в дорозі, люд.;

$PO_{лп}$ – посадовий оклад лінійного персоналу в розрахунку на 1 людину-годину, грн./люд.год;

$K_{лп}$ – кількість лінійного персоналу, що перебуває в дорозі, люд.;

- $P_{сз}$ – показник витрат на загальнообов'язкове державне пенсійне та соціальне страхування;
- G – кількість годин перебування в дорозі від збірного пункту до об'єкта будівництва і в зворотному напрямку, год.;
- TR – тривалість виконання робіт, місяців;
- D_m – середня кількість робочих днів у місяці, днів.

Усереднена тарифна ставка робітників в розрахунку на 1 людину-годину приймається:

– в інвесторській кошторисній документації: у розмірі, що визначається за середнім розрядом складності робіт по об'єкту будівництва виходячи з тарифної ставки середнього розряду робітників та положень Галузевої угоди між центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері будівництва, містобудування та архітектури, Профспілкою працівників будівництва і промисловості будівельних матеріалів України, Всеукраїнським об'єднанням організацій роботодавців в сфері будівництва, проектування та архітектури;

– у ціні пропозиції учасника конкурсних торгів, договірній ціні: в розмірі, що визначається виходячи з середнього розряду складності робіт по об'єкту будівництва, міжрозрядних коефіцієнтів, які наведено у ДСТУ-Н Б Д.1.1-2, та тарифної ставки середнього розряду, прийнятої на підставі зазначених у колективному договорі підрядної організації тарифних ставок робітників.

5.3.4 При формуванні ціни пропозиції учасника конкурсних торгів, договірній ціні обчислюється показник коштів на доплати працівникам у зв'язку з втратою часу в дорозі, в розрахунку на 1 людину-годину нормативної трудомісткості робіт, передбачених у прямих витратах на будівництво. Цей показник обчислюється за формулою (10):

$$P_{дп} = \frac{D_p}{T_n} \quad , \quad (10)$$

- де $P_{дп}$ – показник коштів на доплати працівникам, у зв'язку з втратою часу в дорозі, грн./люд.год;
- D_n – кошти на доплати працівникам у зв'язку з втратою часу в дорозі, визначені за формулою (9), грн.;
- T_n – нормативна трудомісткість робіт, передбачених у прямих витратах на будівництво, люд.год.

Розрахований таким чином показник використовується при розрахунках за обсяги виконаних підрядних робіт.

5.3.5 Посадові оклади лінійного персоналу в розрахунку на 1 людину-годину як в інвесторській кошторисній документації, так і в договірній ціні пропозиції учасника конкурсних торгів приймаються за сьомим нормативним розрядом складності робіт.

5.3.6 Середня кількість робочих днів у місяці визначається як середньоарифметична величина на підставі даних центрального органу виконавчої влади з формування та забезпечення реалізації державної політики у сферах зайнятості населення та трудової міграції, трудових відносин, соціального захисту, соціального обслуговування населення та відповідного періоду виконання робіт. Якщо за умовами договору підряду виконання робіт планується здійснювати з підвищеною інтенсивністю труда, у понадурочні часи (більше 8 годин за зміну), вихідні та святкові дні, кількість робочих днів уточнюється.

5.3.7 Розміри надбавок працівникам за день не можуть перевищувати розмір добових витрат, які встановлені для відряджень в межах України.

5.3.8 Приклад розрахунку розміру коштів на доплати працівникам у зв'язку з втратою часу в дорозі наведено у додатку М.

5.4 Визначення інших витрат

5.4.1 Інші витрати є складовою частиною кошторисної вартості будівництва, включаються до графи «Інші витрати» інвесторської кошторисної документації і належать як до будівництва в цілому, так і до окремих будинків, будівель, споруд, лінійних об'єктів інженерно-транспортної інфраструктури і робіт.

5.4.2 Вартість інших робіт та кошти на покриття інших витрат, які плануються на об'єкті замовлення, визначаються на підставі положень чинного законодавства, даних проектної документації, вихідних даних замовника щодо здійснення будівництва, умов виконання будівельних робіт, розташування будівельної організації відносно майданчика будівництва тощо.

5.4.3 Витрати з перевезення працівників будівельних організацій автомобільним транспортом враховуються у випадках, коли місце розташування будівельної організації (пункт збору) знаходиться на відстані більше 3 км від об'єкта будівництва, а міський або приміський транспорт відсутній або не забезпечує перевезення необхідної кількості працівників на будівництво у зазначений час, обчислюються калькуляційним методом на підставі даних ПОБ та діючих тарифів з перевезення.

5.4.4 Кошти на відрядження працівників будівельних організацій на об'єкт будівництва при складанні інвесторської кошторисної документації, ціни пропозиції учасника конкурсних торгів (договірної ціни) визначаються згідно з розрахунком, складеним виходячи з нормативно-розрахункової трудомісткості робіт, які планується виконувати на об'єкті будівництва, строку будівництва, строків відрядження, тривалості робочої зміни, вартості проїзду, проживання, добових витрат.

5.4.4.1 При проведенні розрахунків за обсяги виконаних робіт кошти на відрядження працівників будівельних організацій на об'єкти будівництва враховуються на підставі фактичних витрат на ці цілі у звітному періоді.

5.4.5 Кошти на здійснення науково-технічного супроводу будівельних об'єктів при проектуванні та будівництві визначаються відповідно до ДСТУ-Н Б Д.1.1-8.

5.4.6 В окремих обґрунтованих випадках за рішенням інвестора до зведеного кошторисного розрахунку вартості об'єкта будівництва можуть включатись в обґрунтованому розмірі кошти на сплату відсотків за користування кредитами банків. Розмір коштів на сплату відсотків за користування кредитами банків визначається виходячи зі строків будівництва та відсоткових ставок за користування кредитами, узгоджених інвестором.

ДОДАТОК А
(обов'язковий)

**ПЕРЕЛІК РОБІТ І ВИТРАТ, ЩО НАЛЕЖАТЬ
ДО ТИТУЛЬНИХ ТИМЧАСОВИХ БУДІВЕЛЬ І СПОРУД
ТА ВРАХОВУЮТЬСЯ УСЕРЕДНЕНИМИ ПОКАЗНИКАМИ**

А.1 Тимчасове пристосування заново збудованих постійних будівель і споруд для обслуговування працівників будівництва, відновлення і ремонт їх по закінченні використання.

А.2 Оренда і пристосування існуючих приміщень з наступною ліквідацією облаштувань.

А.3 Тимчасове пристосування заново збудованих та існуючих постійних будівель і споруд для виробничих потреб будівництва, відновлення і ремонт їх по закінченні використання.

А.4 Переміщення конструкцій і деталей виробничих, складських, допоміжних, контейнерних і збірно-розбірних мобільних (інвентарних) будівель і споруд на будівельний майданчик, улаштування основ і фундаментів, монтаж з необхідним опорядженням, монтаж устаткування, введення інженерних мереж, створення і благоустрій вахтових селищ, розбирання і демонтаж, відновлення майданчика, переміщення конструкцій і деталей на склад.

А.5 Улаштування та утримання тимчасових залізниць, автомобільних і землевозних доріг, у тому числі з'єднувальних ділянок між притрасовою дорогою та лінійною спорудою («вуса»), що будується, і проїздів на будівельному майданчику, зі штучними спорудами, естакадами і переїздами. Розбирання доріг і проїздів.

А.6 Улаштування і розбирання мереж зв'язку і тимчасових комунікацій для забезпечення електроенергією, водою, теплом тощо на будівельному майданчику від розподільних пристроїв до окремих об'єктів.

А.7 Улаштування тимчасових підвісних доріг і кабель-кранів для переміщення матеріалів і деталей та розбирання їх.

А.8 Тимчасові матеріально-технічні склади та навіси на будівельному майданчику для матеріалів, виробів, конструкцій і устаткування, що необхідні для даного об'єкта будівництва.

A.9 Тимчасові облаштування (майданчики, платформи тощо) для матеріалів, виробів, конструкцій і устаткування, а також для вантажно-розвантажувальних робіт.

A.10 Тимчасові виробничі майстерні (ремонтно-механічні, арматурні, столярно-теслярські тощо) і кузні.

A.11 Електростанції, котельні, насосні, компресорні, калориферні, вентиляторні тощо тимчасового призначення.

A.12 Тимчасові каменедробильно-сортувальні установки, бетоно-розчинні вузли та установки для приготування бетону і розчину з облаштуваннями на території будівництва або пересувні на лінійному будівництві.

A.13 Тимчасові установки для приготування ґрунтів, оброблених органічними і неорганічними в'язучими, тимчасові цементобетонні та асфальтобетонні заводи для приготування бетонних і асфальтобетонних сумішей з бітумосховищами на лінійному будівництві.

A.14 Майданчики, стенди для укрупнювального і попереднього складання устаткування.

A.15 Ланкоскладальні бази для складання ланок залізничної колії.

A.16 Будівлі та облаштування в тимчасових кар'єрах, крім доріг.

A.17 Улаштування і розбирання тимчасових мереж стисненого повітря, води, енергопостачання, зв'язку та інших тимчасових комунікацій у шахтах, тунелях і метрополітенах.

A.18 Тимчасові лабораторії для випробування будівельних матеріалів і виробів на будівельних майданчиках.

A.19 Тимчасові споруди, пов'язані з протипожежними заходами та охороною на території будівництва.

A.20 Тимчасові будівлі для розміщення будівельно-монтажних діляниць, будівельно-монтажних поїздів, будівельних управлінь.

A.21 Спеціальні і архітектурно оформлені огорожі в містах.

ДОДАТОК Б
(довідковий)

**УСЕРЕДНЕНІ ПОКАЗНИКИ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ЛІМІТУ КОШТІВ
НА ТИТУЛЬНІ ТИМЧАСОВІ БУДІВЛІ ТА СПОРУДИ В ІНВЕТОРСЬКІЙ
КОШТОРИСНІЙ ДОКУМЕНТАЦІЇ НА БУДІВНИЦТВО
(КРІМ РЕМОНТНО-БУДІВЕЛЬНИХ РОБІТ)**

Таблиця Б.1

Види будівництва, підприємств, будівель і споруд	Усереднений показник, %
1	2
<u>Промислове будівництво</u>	
1. Підприємства чорної металургійної промисловості (крім гірничодобувних)	3,1
2. Підприємства кольорової металургійної промисловості (крім гірничодобувних)	2,4
3. Об'єкти облаштування нафтових, газових та газоконденсатних родовищ (промислів)	3,5
4. Підприємства машинобудування і електротехнічна промисловість	2,5
5. Підприємства гірничодобувної промисловості:	
а) будівництво нових вугільних (сланцевих) шахт і копалень	4,2
б) будівництво збагачувальних фабрик, розкриття та підготовка нових горизонтів на діючих гірничодобувних підприємствах	2,9
в) будівництво вугільних (сланцевих) розрізів	3,2
6. Підприємства хімічної промисловості:	
а) нафтопереробні і нафтохімічні заводи	3,6
б) інші об'єкти хімічної промисловості	3,1
7. Підприємства торф'яної промисловості	3,9
8. Підприємства суднобудівної та судноремонтної промисловості	4,1
9. Підприємства лісозаготівельної та деревообробної промисловості	4,1
10. Підприємства промисловості будівельних матеріалів і будіндустрії	2,2
11. Підприємства целюлозно-паперової промисловості	3,4
12. Підприємства легкої промисловості	2,0
13. Підприємства харчової промисловості	2,5
14. Підприємства медичної промисловості	2,2
15. Підприємства мікробіологічної промисловості	3,1
<u>Енергетичне будівництво</u>	
16. Теплові електростанції:	
а) конденсаційні з блоками 210–300 МВт, потужністю до 2500 МВт;	5,5
б) конденсаційні з блоками 500–800 МВт, потужністю до 5000 МВт.	5,6
17. Атомні електростанції	7,2
18. Промислово-опалювальні ТЕЦ потужністю 25-80 МВт	5,0

Продовження таблиці Б.1

1	2
19. Самостійні котельні	3,1
20. Повітряні лінії електропередачі 35 кВ і вище	3,2
21. Трансформаторні підстанції 35 кВ і вище та інші об'єкти енергетичного будівництва	3,6
22. Повітряні лінії електропередачі, включаючи освітлювальні, трансформаторні підстанції 0,4 – 35 кВ	2,4
<u>Транспортне будівництво</u>	
23. Нові залізниці без тунелів і мостів (шляхопроводів) довжиною понад 50 м	8,3
24. Другі головні колії залізниць без тунелів і мостів (шляхопроводів) довжиною понад 50 м	5,6
25. Електрифікація залізничних ділянок	4,3
26. Розбудова залізничних вузлів, станцій, реконструкція залізниць (підсилення окремих ділянок і залізничних напрямів) та інші види будівництва на експлуатованій мережі	3,6
27. Автомобільні дороги загального користування (з твердим покриттям) 1 – 4 категорії без тунелів і мостів (шляхопроводів) довжиною понад 50 м:	
а) при використанні для будівництва доріг тимчасових пересувних асфальто-бетонних заводів	5,9
б) при отриманні асфальтобетону і цементобетону для покриття доріг від діючих стаціонарних підприємств	3,9
28. Метрополітени	5,6
29. Залізничні та автодорожні мости довжиною понад 50 м і шляхопроводи	9,1
30. Міські мости і шляхопроводи:	
а) в місцях постійної дислокації мостобудівних організацій	4,2
б) в інших пунктах	6,1
31. Аеродроми:	
а) майданчики аеродромів	4,8
б) будівлі та споруди службово-технічної зони	2,9
32. Морські порти та портові споруди	4,5
33. Об'єкти річкового транспорту	4,9
34. Колекторні тунелі	4,6
<u>Житлово-громадське будівництво в містах і робітничих селищах</u>	
35. Житлові будинки та благоустрій:	
а) житлові будинки, в тому числі зі вбудованими приміщеннями (магазинами, пральнями тощо)	0,95
б) мікрорайони, квартали, комплекси житлових та громадських будівель (включаючи зовнішні мережі та благоустрій)	1,03
в) благоустрій міст і селищ (включно з роботами з улаштування вулиць, проїздів, тротуарів, зелених насаджень)	1,2
36. Школи, дитячі садки, ясла, магазини, адміністративні будівлі, кінотеатри, театри, картинні галереї та інші будівлі громадського будівництва	1,5
37. Учбові й лікувальні будівлі та споруди, науково-дослідні, конструкторські та проектні інститути	1,5

Кінець таблиці Б.1

1	2
38. Об'єкти комунального призначення (лазні, пральні, крематорії тощо)	1,3
39. Зовнішні мережі водопроводу, каналізації, тепло- та газопостачання в межах міста (лінійна частина)	1,3
40. Водопостачання та каналізація міст (комплекс інженерних споруд у складі трубопроводів, насосних станцій, очисних споруд тощо)	2,0
41. Міський електричний транспорт (трамвайні депо, тролейбусні депо, трамвайні та тролейбусні лінії, тягові підстанції, кінцеві станції, майстерні)	2,4
42. Колії швидкісного трамваю	3,6
43. Санаторії, будинки відпочинку, турбази, пансіонати, профілакторії, оздоровчі табори	1,9
<u>Інші види будівництва</u>	
44. Будівлі та споруди з приймання, зберігання та переробки зерна та хлібозаводи	2,8
45. Об'єкти будівництва Міністерства оборони:	
а) загальновійськового та спеціального призначення	3,2
б) житлового, казарменого, комунального та культурно-побутового призначення	2,4
46. Мережі та споруди зв'язку:	
а) радіорелейні лінії зв'язку	6,9
б) станційні споруди, кабельні та повітряні магістралі, кабельні та повітряні лінії зонового (міжобласного) та сільського зв'язку	4,9
в) міські телефонні мережі, міжстанційні лінії зв'язку та вузли	2,2
г) інші об'єкти (поштакти, районні вузли зв'язку тощо)	3,5
д) об'єкти радіомовлення та телебачення	3,5
47. Сільськогосподарське будівництво, включаючи житлове та громадське будівництво в сільській місцевості (крім будівництва автомобільних доріг та електрифікації)	3,0
48. Водогосподарське будівництво та гідротехнічні споруди, риборозвідномеліоративні та ставкові споруди риборозвідних заводів по відтворенню рибних запасів і нерестово-виросткових господарств	4,2
49. Магістральні трубопроводи за межами міст:	
а) водопостачання, каналізація	2,7
б) газопроводи і нафтопроводи:	
майданчикові споруди (компресорні і насосні станції, газорозподільні станції)	6,9
лінійна частина (включаючи електрохімізацію та технічні лінії зв'язку)	2,3
в) теплові мережі	2,1
50. Очисні споруди, водопровідні і каналізаційні станції, що будуються за самостійним проектом	3,7
51. Підприємства постачання	2,4
52. Підприємства інших галузей промисловості	2,4

Примітки:

1. Усереднені показники цього додатку застосовуються для визначення в інвесторській кошторисній документації ліміту коштів на зведення титульних тимчасових будівель і споруд при визначенні кошторисної вартості будівельних робіт, яка обчислена на підставі ресурсних елементних кошторисних норм та поточних цін на трудові та матеріально-технічні ресурси.

2. Усереднені показники виражені у відсотках від кошторисної вартості будівельних робіт і застосовуються залежно від видів будівництва, підприємств, будівель чи споруд, які встановлюються найменуванням проектною документацією. Диференціювати кошторисні усереднені показники за питомою вагою того чи іншого виду будівництва в обсязі будівельних робіт по будівництву не слід. У разі, якщо проектною документацією передбачено спорудження водопроводу та каналізації двома способами: відкритим методом та методом щитової проходки – усереднені показники на будівництво тимчасових будівель і споруд слід приймати на обсяги робіт, виконуваних способом щитової проходки за пунктом «колекторні тунелі», а на обсяги робіт, виконуваних відкритим способом, – за відповідними пунктами таблиці: «Зовнішні мережі водопроводу, каналізації, тепло- та газопостачання в межах міста» або «Магістральні трубопроводи за межами міст: а) водопостачання, каналізації».

3. У разі, коли для здійснення будівництва залучаються декілька генеральних підрядників, усереднені показники мають прийматися:

– на обсяги робіт, виконуваних генеральним підрядником, що будує основні об'єкти, – відповідні усереднені показники без коригування;

– на обсяги робіт, виконуваних іншими генеральними підрядниками, що будують під'їзні залізниці та автомобільні дороги, ТЕЦ, лінії електропередачі тощо, – відповідні усереднені показники з коефіцієнтом 0,8.

4. Застосування кошторисних усереднених показників у зведених кошторисних розрахунках на реконструкцію та технічне переоснащення діючих підприємств, будівель і споруд або будівництво подальших черг, нових цехів, виробництв, господарств і комунікацій на території діючих підприємств чи прилеглих до неї майданчиках провадиться з коефіцієнтом 0,8 до показників цього додатку. Зазначений коефіцієнт не слід застосовувати при реконструкції об'єктів меліоративного, водогосподарського будівництва та реконструкції автомобільних доріг.

5. При складанні зведених кошторисних розрахунків на окремі види будівництва, що відсутні в таблиці додатку, розмір коштів на тимчасові будівлі та споруди можна визначати за розрахунком, заснованим на відповідних даних розділу проектною документацією або за показниками цього додатку по аналогічних видах будівництва.

6. Кошторисні усереднені показники враховують будівництво повного комплексу тимчасових будівель і споруд, необхідних для проведення будівельних робіт, а також для обслуговування робітників будівництва, в межах будівельного майданчика з урахуванням можливості пристосування та використання для потреб будівництва існуючих та новозбудованих будівель і споруд сталого типу.

У разі, якщо проектною документацією не передбачено спорудження залізниць та автомобільних доріг, інженерних комунікацій, що можуть бути використані під час будівництва, вартість зведення необхідних тимчасових під'їзних доріг та інших комунікацій для забезпечення будівництва електроенергією, водою, теплом тощо визначається в залежності від довжини комунікацій (від джерела одержання до будівельного майданчика), їх конструкції, встановлених ПОБ, за відповідними кошторисними нормативами.

ДОДАТОК В

(довідковий)

УСЕРЕДНЕНІ ПОКАЗНИКИ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ЛІМІТУ КОШТІВ НА ТИТУЛЬНІ ТИМЧАСОВІ БУДІВЛІ ТА СПОРУДИ В ІНВЕТОРСЬКІЙ КОШТОРИСНІЙ ДОКУМЕНТАЦІЇ НА РЕМОНТНО-БУДІВЕЛЬНІ РОБОТИ

Таблиця В.1

№ норми	Назва видів ремонту	Норма, %
1	2	3
	Розділ 1. Ремонт будівель у цілому	
1.1.	Житлові будинки	0,8
1.2.	Об'єкти комунального та соціально-культурного призначення	1,3
	Розділ 2. Ремонт окремих елементів будівель	
2.1.	Фасади	0,2
2.2.	Дахи (покрівлі)	0,3
2.3.	Ремонт окремих елементів всередині будівлі (підлоги, двері, опоряджувальні роботи тощо), крім внутрішніх інженерних мереж	0,2
2.4.	Внутрішні інженерні мережі	0,2
	Розділ 3. Ремонт зовнішніх комунікацій та об'єктів благоустрою	
3.1.	Зовнішні мережі водопроводу, каналізації, тепло- та газопостачання (лінійна частина без магістралей), електропостачання, слабкоструміві тощо	1,1
3.2.	Міські дороги та проїзди	1,2
3.3.	Озеленення	1,0
3.4.	Міські мости, набережні, берегоукріплення	3,2

Примітки:

1. Усереднені показники цього додатку застосовуються для визначення в інвесторській кошторисній документації ліміту коштів на зведення титульних тимчасових будівель і споруд при визначенні кошторисної вартості ремонту житла, об'єктів соціальної сфери і комунального призначення та благоустрою, яка обчислена на підставі ресурсних елементних кошторисних норм та поточних цін на трудові та матеріально-технічні ресурси.

2. Витрати на тимчасові будівлі і споруди при виконанні ремонтно-будівельних робіт визначаються у відсотках від кошторисної вартості ремонтно-будівельних робіт за показниками таблиці. Показники розраховано для ремонту або будівель і споруд в цілому, або для окремих елементів будівлі та видів робіт:

1. Ремонт будівель у цілому;
2. Ремонт окремих елементів будівель;
3. Ремонт зовнішніх комунікацій і об'єктів благоустрою.

3. До ремонту будівель у цілому відноситься комплекс ремонтно-будівельних робіт та організаційно-технічних засобів по усуненню морального і фізичного зносу по об'єкту в цілому, не пов'язаних із зміною основних техніко-економічних показників. Показники розділу 2 таблиці застосовуються у випадку ремонту не будівлі в цілому, а окремих її елементів.

4. При ремонті двох чи більше елементів будівлі витрати на тимчасові будівлі та споруди визначаються за показниками, у відповідності з питомою вагою кошторисної вартості відповідних видів робіт.

Наприклад: при загальній кошторисній вартості за підсумком прямих витрат 18 тис. грн., в т.ч. на ремонт фасаду – 10 тис. грн. (56%), на ремонт даху – 6 тис. грн. (33%) та ремонт внутрішніх інженерних мереж – 2 тис. грн. (11%), усереднений показник коштів на тимчасові будівлі та споруди розраховується:

$$0,2 \times 0,56 + 0,3 \times 0,33 + 0,2 \times 0,11 = 0,23$$

5. Усереднені показники витрат на будівництво тимчасових будівель і споруд по розділу 3 таблиці застосовуються лише тоді, коли зазначені в розділі роботи передбачені самостійним зведеним кошторисним розрахунком.

ДОДАТОК Г
(довідковий)

**УСЕРЕДНЕНІ ПОКАЗНИКИ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ
В СКЛАДІ ІНВЕТОРСЬКОЇ КОШТОРИСНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ
РОЗРАХУНКОВОЇ ТРУДОМІСТКОСТІ РОБІТ ЗІ ЗВЕДЕННЯ ТА
РОЗБИРАННЯ ТИТУЛЬНИХ ТИМЧАСОВИХ БУДІВЕЛЬ І СПОРУД*
ТА З ВИКОНАННЯ БУДІВЕЛЬНИХ РОБІТ
У ЗИМОВИЙ ТА ЛІТНІЙ ПЕРІОДИ**

Таблиця Г.1

№ п/п	Найменування витрат, що передбачаються зведеним кошторисним розрахунком вартості об'єкта будівництва	Усереднені показники та база, від якої вони обчислюються	
		Показники розрахункової трудомісткості робіт	База, від якої обчислюються показники, наведені в графі 3
1	2	3	4
1	Кошти на зведення та розбирання титульних тимчасових будівель і споруд	у відсотку, за яким обчислюються кошти в складі інвесторської кошторисної документації (додатки Б, В)	від підсумку нормативно-розрахункової трудомісткості в прямих витратах та розрахункової трудомісткості в загальновиробничих витратах
2	Кошти на виконання будівельних робіт у зимовий період	– для будівництва об'єктів житлового, громадського та виробничого призначення: I зона – 2,3% II зона – 5%; – для лінійних об'єктів інженерно-транспортної інфраструктури: I зона – 4,4% II зона – 9,8%	від трудомісткості будівельних робіт у прямих витратах
3	Кошти на виконання будівельних робіт у літній період	– для будівництва об'єктів житлового, громадського та виробничого призначення – 1,1%; – для лінійних об'єктів інженерно-транспортної інфраструктури – 2,4%	від трудомісткості будівельних робіт у прямих витратах

* Порядок визначення розрахункової трудомісткості робіт при зведенні та розбиранні титульних тимчасових будівель і споруд, наведений у даному додатку, застосовується тільки якщо зазначені кошти обчислено за усередненим показником (додатки Б, В). Якщо зазначені кошти обчислено на підставі кошторису, трудомісткість цих робіт приймається за ним.

ДОДАТОК Д
(довідковий)

**УСЕРЕДНЕНІ ПОКАЗНИКИ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ
ЛІМІТУ КОШТІВ НА ВИКОНАННЯ БУДІВЕЛЬНИХ РОБІТ
(КРІМ РЕМОНТНО-БУДІВЕЛЬНИХ) У ЗИМОВИЙ ПЕРІОД
В ІНВЕСТИЦІЙНІЙ КОШТОРИСНІЙ ДОКУМЕНТАЦІЇ**

Таблиця Д.1

Вид будівництва	Усереднені показники, %	
	Температурні зони	
	I	II
1	2	3
I. Паливно-енергетичний комплекс		
1. Підприємства нафтової і газової промисловості	0,65	1,3
2. Підприємства нафтопереробної і нафтохімічної промисловості	0,5	1,2
3. Підприємства вугільної промисловості (крім гірничопрохідницьких робіт)	0,6	1,3
4. Підприємства та об'єкти енергетичного комплексу:		
а) теплові електростанції	0,6	1,3
б) гідроелектростанції	0,8	1,5
в) ядерні установки та об'єкти, призначені для поводження з радіоактивними відходами	0,7	1,5
г) електричні підстанції	0,5	1,0
д) теплові мережі	0,4	0,9
е) повітряні лінії електропередачі 35 кВ і вище	0,2	0,5
ж) повітряні лінії електропередачі 0,4–35 кВ	0,3	0,8
5. Підприємства торф'яної промисловості	0,7	1,4
6. Гірничопрохідницькі роботи (без загальношахових витрат):		
а) шахтні стволи (з урахуванням витрат на підігрівання повітря, яке подається в шахту)	0,7	1,6
б) у тому числі, витрати на підігрівання повітря	0,6	1,6
в) горизонтальні і похилі виробки (з урахуванням витрат на підігрівання повітря, яке подається у виробки)	1,0	1,8
г) у тому числі, витрати на підігрівання повітря	0,9	1,7
II. Металургійний комплекс		
1. Підприємства чорної металургії (крім гірничопрохідницьких робіт і об'єктів шахтової поверхні)	0,6	0,8
2. Підприємства кольорової металургії (крім гірничопрохідницьких робіт і об'єктів шахтової поверхні)	0,5	1,0

Продовження таблиці Д.1

1	2	3
III. Хіміко-лісовий комплекс		
1. Підприємства хімічної промисловості	0,5	1,0
2. Підприємства лісової, деревообробної і целюлозно-паперової промисловості	0,5	0,9
3. Підприємства медичної промисловості	0,5	0,8
4. Підприємства мікробіологічної промисловості	0,6	1,2
IV. Машинобудівельний комплекс		
1. Підприємства важкого, енергетичного і транспортного машинобудування	0,6	1,1
2. Підприємства сільськогосподарського і тракторного машинобудування	0,3	0,9
3. Підприємства електротехнічної промисловості	0,7	1,2
4. Підприємства верстатобудівної та інструментальної промисловості	0,6	1,1
5. Підприємства приладобудування і засобів автоматизації	0,6	1,1
6. Підприємства автомобільної та підшипникової промисловості	0,6	1,2
7. Підприємства легкого та іншого машинобудування	0,6	1,1
V. Агропромисловий комплекс		
1. Сільськогосподарське будівництво (ремонтні майстерні, бази постачання, теплично-парникові комбінати тощо)	0,4	1,0
2. Підприємства харчової промисловості	0,6	1,1
3. Підприємства м'ясної промисловості, підприємства первинної обробки сільськогосподарської продукції	0,5	0,8
4. Підприємства молочної промисловості, цукрові і консервні заводи	0,5	0,8
5. Підприємства рибного господарства	0,6	1,2
6. Склади і сховища	0,5	1,0
7. Елеватори із збірного залізобетону	0,5	0,9
8. Елеватори з монолітного залізобетону	1,8	2,8
9. Холодильники	0,6	1,3
VI. Комплекс транспорту і зв'язку		
1. Будівництво нафтогазопродуктопроводів	0,3	1,6
2. Будівництво виробничих і службових будівель експлуатації транспорту:		
а) залізничного	1,2	1,7
б) автомобільного, бази ремонту і обслуговування будівельних машин	0,6	1,1
в) морського	0,4	1,1
г) річкового	0,5	1,0
д) повітряного	0,3	0,8
3. Льотні поля повітряного транспорту	0,2	0,8

Продовження таблиці Д.1

1	2	3
4. Будівництво доріг:		
а) освоєння траси і підготовки території будівництва	0,4	1,2
б) земляне полотно з ґрунтів звичайних	1,8	3,3
в) те саме, з ґрунтів дренажних	0,4	1,0
г) те саме, з ґрунтів скельних	0,2	0,6
д) зведення земляного полотна доріг гідромеханізованим способом	1,4	2,8
е) укріплення земляного полотна і регуляційних споруд	0,2	0,6
ж) великі мости із залізобетонною прогоною спорудою	1,4	2,6
з) те саме, з металевією прогоною спорудою	0,5	1,1
и) інші штучні споруди	0,7	1,6
к) верхня будова колії	0,4	0,8
л) електрифікація залізниць, інші енергетичні споруди та обладнання	0,6	1,2
м) будови зв'язку, сигналізації, централізації та блокування	0,5	1,4
н) споруди водопостачання і каналізації (без зовнішніх трубопроводів і мереж)	1,0	2,0
<i>Дорожнє покриття:</i>		
п) із збірних залізобетонних плит	0,25	0,4
р) цементно-бетонне	1,0	1,4
с) асфальтобетонне	0,85	1,2
т) чорне щебеневе	0,8	1,0
у) гравійне або щебеневе	0,3	0,6
5. Будівництво метрополітенів:		
а) закритим способом з підігріванням повітря	0,4	0,6
б) те саме, без підігрівання повітря	0,2	0,4
в) відкритим способом	0,6	1,2
6. Будівництво будівель і споруд зв'язку	0,5	0,8
VII. Будівельний комплекс		
1. Підприємства промисловості будівельних матеріалів:		
а) заводи і полігони збірних залізобетонних і бетонних конструкцій та виробів	0,7	1,2
б) дробильно-сортувальні заводи, кар'єри глини і гравійно-піщаних матеріалів	0,5	1,1
в) заводи стінових матеріалів, покрівельних і гідроізоляційних матеріалів	0,6	1,2
г) цементні заводи, підприємства з випуску азбестоцементної та санітарно-технічної продукції	0,6	1,0
д) підприємства з випуску скляної продукції	0,5	1,0
е) підприємства будівельної кераміки	0,4	0,9
ж) підприємства полімерних будівельних матеріалів	0,45	1,1

Кінець таблиці Д.1

1	2	3
VIII. Соціальний комплекс		
1. Будівництво житлових і громадських будівель:		
а) житлові будинки великопанельні та об'ємно-блокові	0,3	0,5
б) житлові будинки цегляні та з блоків	0,4	0,7
в) житлові будинки дерев'яні та змішані	0,3	0,6
г) житлові будинки каркасно-монолітні	0,5	0,8
д) будинки громадського призначення (школи, навчальні заклади, клуби, дитячі садки та ясла, лікарні, санаторії, будинки відпочинку тощо) і об'єкти комунального господарства	0,5	0,8
2. Будівництво зовнішніх трубопроводів:		
а) водопостачання і газопостачання у нескельних ґрунтах (із земляними роботами)	0,4	1,0
б) каналізації у нескельних ґрунтах (із земляними роботами)	0,7	1,2
в) водопостачання, газопостачання або каналізації у скельних грантах	0,3	0,6
г) насосні станції каналізації	1,3	1,9
д) те саме, каналізації	1,5	2,3
є) очисні споруди водопровідні	0,6	1,1
ж) те саме, каналізації	0,8	1,4
IX. Галузі, які не входять у комплекс		
1. Підприємства легкої промисловості	0,6	1,0
2. Підприємства поліграфічної промисловості	0,4	0,7
3. Меліоративне і водогосподарське будівництво:		
а) зрошення	1,0	1,7
б) осушення	1,5	2,4
4. Підприємства авіаційної та оборонної промисловості, загального машинобудування	0,5	1,0
5. Підприємства суднобудівної промисловості	0,6	1,1
6. Підприємства промисловості засобів зв'язку, радіо та електроніки	0,5	1,0
7. Інші види будівництва:		
а) колектори для підземних комунікацій	0,6	1,1
б) пішохідні підземні переходи	0,5	1,0
в) берегоукріплення та спорудження набережних	0,2	0,5
г) садіння і пересадження дерев і чагарників з підготовленням садильних місць	0,6	1,3

Примітки:

1. Усереднені показники цього додатку застосовуються для визначення в інвесторській кошторисній документації ліміту коштів на виконання будівельних робіт у зимовий період, кошторисна вартість яких обчислена на підставі ресурсних елементних кошторисних норм.

2. Усередненими показниками враховано всі витрати, пов'язані з ускладненням виконання робіт у зимовий період, перелік яких наведено в пункті 5.1.1.1 розділу 5 цієї настанови.

3. Усереднені показники диференційовано за температурними зонами залежно від умов зимового періоду.

4. Усереднені показники визначено у відсотках від кошторисної вартості будівельних робіт від підсумку глав 1 – 8 зведеного кошторисного розрахунку вартості об'єкта будівництва, які виконуються при температурі доквілля вище 0°C. Ці показники наведено у таблиці Д.1.

5. Температурна зона і тривалість розрахункового зимового періоду для кожного конкретного об'єкта будівництва визначається відповідно до місця його розташування згідно з додатком Ж.

6. Усереднені показники розраховано за окремими видами будівництва.

Показники на будівництво метрополітенів у таблиці Д.1 визначено у відсотках від кошторисної вартості основних робіт (без обслуговувальних процесів) за главами 2 – 7 зведеного кошторисного розрахунку вартості об'єкта будівництва, витрати при виконанні решти робіт у зимовий період визначається додатково за показниками таблиці Д.1:

п.VI.4а – на роботи при підготовленні території будівництва (глава 1 зведеного кошторисного розрахунку вартості об'єкта будівництва);

п.VI.2а – на тимчасові будівлі та споруди (глава 8 зведеного кошторисного розрахунку вартості об'єкта будівництва).

7. Показники таблиці Д.1 є середньорічними. Їх можна застосовувати для визначення кошторисного ліміту на подорожчання будівельних робіт у зимовий період. При розрахунках за виконані будівельні роботи ці показники не застосовуються.

У показниках таблиці Д.1 прийнято середні значення питомої ваги зимового періоду в році, які наведено в таблиці Д.2.

Таблиця Д.2

Температурні зони	Середні значення питомої ваги зимового періоду в році
I	0,23
II	0,33

8. Тривалість зимового періоду на окремих частинах території, віднесеної до певної температурної зони, може відрізнятися від середньозональної. У зв'язку з цим до коштів, обчисленим за середньозимовими показниками таблиці Д.1, треба застосовувати коефіцієнти, наведені в додатку Ж.

9. Показники, наведені в пунктах I.4а–ж, V.6, V.7, V.8, VI.4а–у, VI.6 та VIII.2а–ж, слід застосовувати лише тоді, коли ці роботи передбачені самостійним зведеним кошторисним розрахунком вартості об'єкта будівництва. У решті випадків для зазначених робіт потрібно застосовувати показники таблиці Д.1 за відповідними видами промислового, житлово-цивільного, сільськогосподарського, водогосподарського та інших видів будівництва.

10. Для об'єктів будівництва, не передбачених у таблиці Д.1, можливе застосування показників аналогічних видів будівництва.

11. У зведених кошторисних розрахунках вартості об'єктів будівництва промислових вузлів кошти на виконання будівельних робіт у зимовий період, визначаються за відповідними показниками таблиці Д.1, встановленими відповідно до галузей промисловості, виходячи з вартості будівельних робіт по кожному підприємству в промисловому вузлі, що будується.

Кошти на виконання будівельних робіт у зимовий період, при будівництві загальних для групи підприємств промислового вузла об'єктів допоміжних виробництв та господарств, під'їзних автомобільних доріг та залізниць, мереж енергопостачання, водопостачання, каналізації тощо визначаються для кожного такого об'єкта за відповідними показниками таблиці Д.1.

12. Показники на будівництво об'єктів шахтної поверхні рудників кольорової та чорної металургії слід визначати за показниками, встановленими для підприємств вугільної промисловості.

13. Усереднені кошторисні показники, наведені в п.VIII.1а–г таблиці Д.1, встановлені для житлових будинків, у проектній документації яких не враховуються зовнішні інженерні мережі, внутрішньоквартальне планування та проїзди, благоустрій, озеленення тощо.

14. Усереднені кошторисні показники, наведені в п.VIII.1а–г таблиці Д.1, встановлені для житлових будинків, у проектній документації яких враховані зовнішні інженерні мережі, внутрішньоквартальне планування та проїзди, благоустрій, озеленення тощо, визначаються за відповідними показниками п.VIII.1а–г таблиці Д.1 з коефіцієнтами:

- для житлових будинків великопанельних, об'ємно-блокових і дерев'яних $K = 1,2$;
- для житлових будинків цегляних та з блоків $K = 1,2$;
- для житлових будинків каркасно-монолітних $K = 1,1$.

ДОДАТОК Е
(довідковий)

**УСЕРЕДНЕНІ ПОКАЗНИКИ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ЛІМІТУ КОШТІВ
НА ВИКОНАННЯ РЕМОНТНО-БУДІВЕЛЬНИХ РОБІТ У ЗИМОВИЙ ПЕРІОД
В ІНВЕСТИЦІЙНІЙ КОШТОРИСНІЙ ДОКУМЕНТАЦІЇ**

Таблиця Е.1

Код	Види ремонту та конструкцій	Температурні зони	
		I	II
		Усереднені показники, %	
1	2	3	4
1.1	1. Ремонт будівель у цілому Житлові будинки великопанельні та об'ємно-блокові	0,33	0,55
1.2	Житлові будинки цегляні та з блоків	0,35	0,62
1.3	Житлові будинки каркасно-монолітні	0,37	0,67
1.4	Житлові будинки дерев'яні та змішані	0,41	0,81
1.5	Будинки громадського призначення (школи, навчальні заклади, дитячі садки та ясла, лікарні, лазні, пральні та інші будинки комунального та соціально-культурного призначення)	0,40	0,79
2.1	2. Ремонт окремих елементів будівель Дах (покрівля) з покриттям із штучних матеріалів	0,23	0,47
2.2	Дах (покрівля) з покриттям із рулонних матеріалів	0,76	1,46
2.3	Фасади	0,35	0,66
2.4	Ремонт окремих елементів всередині будівлі (підлоги, двері, опоряджувальні роботи тощо), крім внутрішніх інженерних мереж	0,17	0,30
2.5	Внутрішні інженерні мережі	0,15	0,26
3.1	3. Ремонт зовнішніх комунікацій Газопостачання та водопостачання	0,30	0,77
3.2	Каналізації	0,48	0,83
3.3	Теплові мережі	0,30	0,65
3.4	Мережі електропостачання та слабкострумові	0,25	0,54
4.1	4. Ремонт об'єктів зовнішнього благоустрою Дороги з асфальтовим покриттям	0,45	0,68
4.2	Дороги з гравійним та щебеневим покриттям	0,18	0,32
4.3	Дороги із збірних залізобетонних плит, з кам'яної бруківки та інших поштучних матеріалів	0,21	0,37
4.4	Дороги з цементно-бетонним покриттям	0,32	0,53
4.5	Мости залізобетонні	0,68	1,31
4.6	Мости металеві	0,27	0,59
4.7	Мости дерев'яні	0,41	0,86
4.8	Набережні та підпірні стіни	0,09	0,27
4.9	Озеленення	0,32	0,81

Примітки:

1. Усереднені показники цього додатку застосовуються для визначення в інвесторській кошторисній документації ліміту коштів на виконання ремонту житла, об'єктів соціальної сфери і комунального призначення та благоустрою у зимовий період, кошторисна вартість якого обчислена на підставі ресурсних елементних норм.

2. Усередненими кошторисними показниками враховано всі додаткові витрати, пов'язані з ускладненням виконання ремонтно-будівельних робіт у зимовий період, перелік яких наведено в пункті 5.1.1.1 розділу 5 цієї настанови.

3. Кошти на виконання ремонтно-будівельних робіт в зимовий період визначаються за усередненими показниками, які виражені у відсотках і обчислюються від суми кошторисної вартості ремонтно-будівельних робіт і витрат на тимчасові будівлі та споруди.

4. Усереднені кошторисні показники додаткових витрат по розділу 1 таблиці призначені для визначення кошторисної вартості цих витрат при ремонті, який охоплює будинок у цілому, і розповсюджуються на всі види робіт, які відносяться до будівлі, що ремонтується, у тому числі на ремонт зовнішніх мереж та елементів зовнішнього благоустрою.

5. Усереднені кошторисні показники, передбачені розділом 2 таблиці, призначені для визначення додаткових витрат при ремонті окремих елементів (конструкцій, інженерних мереж) житлових, громадських будівель із супутніми роботами, якщо проектно-кошторисною документацією передбачається виконання ремонтно-будівельних робіт лише по зазначених конструкціях.

6. Усереднені кошторисні показники, передбачені розділами 3 і 4 таблиці, призначені для визначення додаткових витрат при ремонті зовнішніх комунікацій та об'єктів благоустрою.

7. Усереднені кошторисні показники цього додатку, наведені в таблиці, середньорічні. Їх слід застосовувати для визначення в інвесторській кошторисній документації ліміту коштів на виконання ремонтно-будівельних робіт у зимовий період.

При розрахунках за обсяги виконаних ремонтно-будівельних робіт усереднені кошторисні показники цього додатку не застосовуються.

ДОДАТОК Ж
(довідковий)

**ПОДІЛ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ ЗА ТЕМПЕРАТУРНИМИ
ЗОНАМИ ІЗ ЗАЗНАЧЕННЯМ ЗИМОВИХ ПЕРІОДІВ
І КОЕФІЦІЄНТІВ ДО СЕРЕДНЬОРІЧНИХ ВІДСОТКОВИХ ПОКАЗНИКІВ**

Таблиця Ж.1

№ п/п	Назви регіонів, областей, міст	Температурні зони	Розрахунковий зимовий період		Коефіцієнти до середньорічних відсоткових показників
			початок	кінець	
1	2	3	4	5	6
1	Автономна Республіка Крим:				
	а) мм. Балаклава, Феодосія, Ялта	I	1.I	31.I	0,4
	б) територія північніше лінії Євпаторія (виключно) – Сімферополь – Алушта (включно)	I	25.XII	15.II	0,6
	в) територія південніше лінії Євпаторія (включно) – Сімферополь (виключно) – Алушта (виключно), узбережжя Азовського моря від м.Казантипа до м.Керчі (включно), за винятком пунктів, розташованих на узбережжі Чорного моря	I	25.XII	15.II	0,7
2	Вінницька область	II	25.XI	15.III	0,9
3	Волинська область	II	25.XI	15.III	0,9
4	Дніпропетровська область	II	25.XI	15.III	0,9
5	Донецька область:				
	а) територія південніше лінії Червоне поле – Першотравневе – Старий Крим – Приморське – Талаканівка – Гордієнко – Нововибобєє – Веденське – Рози Люксембург – Маркіно (включно)	II	25.XI	10.III	0,9
	б) решта частини області	II	20.XI	15.III	1,0
6	Житомирська область	II	20.XI	15.III	1,0
7	Закарпатська область	I	5.XII	25.II	0,9
8	Запорізька область:				
	а) територія південніше лінії Вел.Лепетиха – Мелітополь (виключно) – Бердянськ (включно)	I	1.XII	10.III	1,3
	б) решта частини області	II	25.XI	15.III	0,9
9	Івано-Франківська область	I	25.XI	15.III	1,2
10	Київська область	II	20.XI	20.III	1,0
11	Кіровоградська область	II	25.XI	10.III	0,9
12	Луганська область	II	20.XI	20.III	1,0

Кінець таблиці Ж.1

1	2	3	4	5	6
13	Львівська область	I	5.XII	10.III	1,1
14	Миколаївська область	I	1.XII	28.II	1,1
15	Одеська область	I	5.XII	1.III	1,0
16	Полтавська область	II	20.XI	20.III	1,0
17	Рівненська область	II	20.XI	20.III	1,0
18	Сумська область	II	15.XI	25.III	1,1
19	Тернопільська область	I	20.XI	10.III	1,3
20	Харківська область	II	20.XI	20.III	1,0
21	Херсонська область	I	10.XII	5.III	1,0
22	Хмельницька область	II	25.XI	15.III	0,9
23	Черкаська область	II	20.XI	15.III	1,0
24	Чернігівська область	II	20.XI	20.III	1,0
25	Чернівецька область	I	25.XI	5.III	1,2
26	м. Київ	II	20.XI	20.III	1,0
27	м. Севастополь	I	1.I	31.I	0,4

Примітки:

1. Під терміном «Узбережжя» в цьому додатку мається на увазі смуга суші, що відстоїть від моря в межах до 10 км, де температурна зона і розрахунковий зимовий період істотно відрізняються від аналогічних значень, встановлених для решти материкової частини області.

2. Для виокремлених місцевостей, що істотно відрізняються від середніх кліматичних умов температурної зони, в якій вони розташовані (місцевості, замкнені гірським рельєфом, високогірні кліматичні зони тощо), температурну зону і тривалість зимового періоду слід встановлювати згідно з Довідником з клімату, а за відсутності в ньому потрібних даних – на підставі довідок метеорологічної служби.

3. Слово «включно» означає, що пункти, які позначають межу між зонами, відносяться до даної зони.

ДОДАТОК И (довідковий)

УСЕРЕДНЕНІ ПОКАЗНИКИ ВИТРАТ ЕНЕРГІЇ НА ТИМЧАСОВЕ ОПАЛЕННЯ

И.1 Наведені в таблиці показники призначено для визначення витрат на тимчасове опалення окремих закінчених начорно будівель (або їх частин) для проведення усередині будівель будівельних робіт, які відповідно до технічних умов та правил виконання робіт потрібно виконувати при плюсовій температурі.

И.2 У показниках враховано збільшені тепловтрати внаслідок охолодження крізь отвори та не закінчені опорядженням конструкції закінченої начорно будівлі, а також усереднені витрати теплової енергії на відігрівання і сушіння конструкції.

И.3 У показниках враховано використання постійних систем опалення, що забезпечуються тепловою енергією від енергосистем, блок-станцій і теплових станцій (котельних).

И.4 Витрати на тимчасове опалення визначаються виходячи з проектних даних про будівельний об'єм будівель і потрібною за ПОБ (або за відповідними розрахунками проектної організації) тривалістю опалення.

И.5 Якщо для прискорення сушіння будівель застосовуються тимчасові місцеві установки (типу УСВ тощо), то пов'язані з їх застосуванням витрати слід визначати додатково до показників таблиці на підставі відповідного розрахунку з урахуванням конкретних умов даного будівництва та потрібної тривалості сушіння (в межах 15 діб).

И.6 Наведені показники витрат теплової та електричної енергії, а також витрат труда на експлуатацію постійних систем опалення приймаються з такими поправками:

а) для малоповерхових житлових, громадських та адміністративно-побутових будівель будівельним об'ємом менше 10 тис. м³ показники витрат теплової енергії приймаються з коефіцієнтом 1,5;

б) для великих громадських будівель (спортивних, видовищних тощо) будівельним об'ємом понад 80 тис. м³ показники витрат теплової енергії приймаються з коефіцієнтом 0,3;

в) для невеликих опалюваних будівель виробничого та допоміжного призначення будівельним об'ємом менше 30 тис. м³ показники витрат теплової та електричної енергії, а також витрат труда на експлуатацію систем опалення приймаються з коефіцієнтом 2;

г) для багатопрогонових будівель виробничого призначення висотою до низу ферм понад 18 м і об'ємом понад 800 тис. м³ показники витрат теплової та електричної енергії, а також витрат труда на експлуатацію систем опалення приймаються з коефіцієнтом 0,5.

И.7 До прямих витрат на експлуатацію систем опалення слід нараховувати загальновиробничі витрати.

Таблиця И.1 – Усереднені показники витрат енергії та витрат труда на тимчасове опалення закінчених начорно будівель

Норми на 1000 м³ будівель на місяць

Характеристики будівель	Одиниця виміру	Температурні зони	
		I	II
<i>А) Житлові, громадські та адміністративно-побутові будівлі</i>			
1. Теплова енергія	гДж	25,5	26,7
2. Витрати труда на експлуатацію систем опалення	люд.год	4,3	4,3
<i>Б) Виробничі будівлі промислових підприємств</i>			
1. Теплова енергія	гДж	19,7	21,0
2. Електрична енергія	кВт·год	440,0	470,0
3. Витрати труда на експлуатацію систем опалення	люд.год	1,2	1,3

Примітка: вартість людино-години за пунктом 2 розділу А та за пунктом 3 розділу Б таблиці приймається за 4 розрядом.

ДОДАТОК К
(Довідковий)

**КЛАСИФІКАЦІЯ СТУПЕНЮ ШКІДЛИВОСТІ ТА
КАРТА ОЦІНКИ ШКІДЛИВОСТІ ВИРОБНИЧОГО СЕРЕДОВИЩА
ПРИ ВИКОНАННІ БУДІВЕЛЬНИХ РОБІТ
У ЛІТНІЙ ПЕРІОД ПРОСТО НЕБА**

Таблиця К.1 – Класифікація ступеню шкідливості виробничого середовища при виконанні будівельних робіт у літній період просто неба при температурі зовнішнього повітря більше ніж $+27^{\circ}\text{C}$

Фактор виробничого середовища	Класи умов труда					
	Припустимий	Шкідливий			Екстремальний	
		1 ступінь	2 ступінь	3 ступінь	4 ступінь	
		(3 бали)	(6 балів)	(9 балів)	(12 балів)	
1	2	3	4	5	6	
1. Температура зовнішнього повітря, $^{\circ}\text{C}$	+27	27,1–30,0	30,1–33,0	33,1–36,0	>36,1	

К.2 Форма карти оцінки шкідливості виробничого середовища

Карта оцінки шкідливості виробничого середовища

Будівельна організація _____

Найменування об'єкта будівництва _____

№ п/п	Фактори виробничого середовища	Норматив гранично припустимого рівня (ГПР)	Фактичний рівень фактору	Ступінь шкідливості виробничого середовища ($C_{шг}$), балів	Коефіцієнт відношення часу дії шкідливих факторів до тривалості робочої зміни ($T_{сзв}$)	Фактичний ступінь шкідливості виробничого середовища ($C_{шф}$), балів
1	2	3	4	5	6	7
1	Температура зовнішнього повітря, °C					

Фактичний ступінь шкідливості виробничого середовища ($\sum C_{шф}$), балів _____

Розмір доплати до тарифної ставки за умови труда, відсотків _____

Підпис відповідального представника підрядника _____

Підпис замовника _____

Дата заповнення _____

ДОДАТОК Л
(довідковий)

ПРИКЛАД
РОЗРАХУНКУ РОЗМІРУ ДОПЛАТИ ДО ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ
ТА ЗБІЛЬШЕННЯ НОРМАТИВНИХ ТРУДОВИТРАТ РОБІТНИКІВ,
НОРМАТИВНОГО ЧАСУ РОБОТИ БУДІВЕЛЬНИХ МАШИН ТА
МЕХАНІЗМІВ ПРИ ВИКОНАННІ БУДІВЕЛЬНИХ РОБІТ
У ЛІТНІЙ ПЕРІОД ПРОСТО НЕБА

Л.1 Вихідні дані:

За довідками гідрометеорологічної служби отримано наступні дані за звітний місяць про температуру зовнішнього повітря виробничого середовища:

Кількість днів	Температура зовнішнього повітря, °С
1	2
7 днів	27
11 днів	31
4 днів	34

Л.2 Визначення розміру доплати до тарифної ставки за умови труда.

Л.2.1 Карта оцінки шкідливості виробничого середовища при виконанні будівельних робіт у літній період просто неба складається за формою, наведеною в додатку К:

№ п/п	Фактори виробничого середовища	Норматив гранично припустимого рівня (ГПР)	Фактичний рівень фактору	Ступінь шкідливості виробничого середовища ($C_{шг}$), балів	Коефіцієнт відношення часу дії шкідливих факторів до тривалості робочої зміни ($T_{сзв}$)	Фактичний ступінь шкідливості виробничого середовища ($C_{шф}$), балів
1	2	3	4	5	6	7
1	Температура зовнішнього повітря, °С	27	7дн. – 11 дн. 31 4 дн. 34	– 6 9	0,88	$(6 \times 0,5 + 9 \times 0,182) \times 0,88 = 4,1$

Сума балів, за якою оцінено фактичний ступінь шкідливості виробничого середовища ($\sum C_{шф}$), балів, 4,1

Розмір доплати до тарифної ставки за умови труда, відсотків, 12

Л.2.2 При заповненні Карти оцінки шкідливості виробничого середовища:

- показники граф 3 та 5 визначаються на основі показників таблиці К.1 додатку К;
- показник графі 4 – за вихідними даними (Л.1 прикладу);
- показник графі 6 визначається за формулою (3) підрозділу 5.2:

$$T_{сзв} = \frac{T_{рз} - T_{рз} \times K_{сзмп}}{T_{рз}}$$

Для визначення $K_{сзмп}$ здійснюються такі розрахунки:

1) визначається питомий показник тривалості i -го періоду, в якому зафіксована відповідна температура зовнішнього повітря виробничого середовища в звітному місяці (Y_{in}):

кількість робочих днів у звітному місяці 22 дні, у тому числі:

7 днів – 1 період; $Y_{1n} = 7 : 22 = 0,318$;

11 днів – 2 період; $Y_{2n} = 11 : 22 = 0,500$;

4 днів – 3 період; $Y_{3n} = 4 : 22 = 0,182$;

2) на підставі вихідних даних:

у 1 періоді – додаткова перерва відсутня, тому згідно з пунктом 5.2.4.3.5 показник тривалості додаткових перерв у роботі приймається 0%;

у 2 та 3 періодах – показники тривалості додаткових перерв приймаються за таблицею 2 підрозділу 5.2 відповідно 15 та 25 відсотків від тривалості робочої зміни;

3) середньозважений коефіцієнт для обчислення тривалості перерв упродовж робочої зміни за періодами з відповідними показниками температури зовнішнього повітря виробничого середовища ($K_{сзмп}$) розраховується за формулою (4) підрозділу 5.2 і становить:

$$K_{сзмп} = \frac{0 \times 0,318 + 15 \times 0,500 + 25 \times 0,182}{100} = 0,1205$$

4) середньозважений коефіцієнт відношення часу дії шкідливих факторів до тривалості робочої зміни розраховується за формулою (3) підрозділу 5.2 і становить:

$$T_{сзв} = \frac{480 - 480 \times 0,1205}{480} = 0,88$$

показники графі 7 розраховуються за формулою (1) підрозділу 5.2 :

$$C_{шф} = (6 \times 0,500 + 9 \times 0,182) \times 0,88 = 4,1 \text{ балів}$$

Л.3 Розрахунок збільшення нормативних трудовитрат робітників і нормативного часу роботи будівельних машин та механізмів, пов'язаних з виконанням обсягу будівельних робіт в умовах зі шкідливими факторами виробничого середовища.

Середньозважений коефіцієнт до норм трудовитрат робітників і нормативного часу роботи будівельних машин та механізмів розраховується за формулою (5) цього стандарту і становить:

$$K_{сзч} = 1 \times 0,318 + 1,3 \times 0,500 + 1,5 \times 0,182 = 1,241$$

Л.4 Розмір доплати до заробітної плати за умови труда визначається за формулою (6) цього стандарту. Виходячи з прийнятих у колективному договорі підрядної організації тарифних ставок, середнього розряду робіт і рівня договірної заробітної плати по будові, питома вага тарифної частини складає 45%.

Відповідно, розмір доплати до заробітної плати за умови праці складе:

$$D_3 = \frac{12\% \times 45\%}{100\%} = 5,4\%$$

Л.5 Розрахунок розміру коштів при взаєморозрахунках за виконані будівельні роботи в літній період просто неба при температурі зовнішнього повітря більше +27°C провадиться шляхом обчислення вартості додаткових трудових витрат і додаткового часу експлуатації будівельних машин та механізмів.

Додаткові трудовитрати робітників і додатковий час експлуатації будівельних машин та механізмів визначаються шляхом застосування до нормативних витрат труда робітників і нормативного часу експлуатації машин та механізмів дробової частини середньозваженого коефіцієнта $K_{сзч}$ (у даному прикладі 0,241), а їх вартість визначається відповідно за ДСТУ-Н Б Д 1.1-2 та ДСТУ-Н Б Д 1.1-4.

Додаткові витрати по заробітній платі визначаються застосуванням до розміру заробітної плати при звичайних умовах поправочного коефіцієнта K_3 , розрахованого за формулою (7) цього стандарту:

$$K_3 = \frac{K_{сзч} \times K_1 - 1}{K_{сзч} - 1}$$

де $K_{сзч}$ – в даному прикладі 1,241;

K_1 – коефіцієнт до зарплати, що враховує доплату за умови труда при впливі шкідливих факторів виробничого середовища, який визначається за формулою (8) цього стандарту:

$$K_1 = 1 + \frac{D_3}{100} = 1 + \frac{5,4}{100} = 1,054$$

З урахуванням наведених значень $K_{сзч}$ та K_1

$$K_3 = \frac{1,241 \times 1,054 - 1}{1,241 - 1} = 1,27807$$

ДОДАТОК М (довідковий)

ПРИКЛАД РОЗРАХУНКУ КОШТІВ НА ДОПЛАТУ ПРАЦІВНИКАМ У ЗВ'ЯЗКУ З ВТРАТОЮ ЧАСУ В ДОРОЗІ

М.1 На стадії розроблення інвесторської кошторисної документації

Вихідні дані:

1. Тривалість виконання робіт – 7 місяців (термін будівництва за ПОВ).
2. Нормативна трудомісткість робіт, передбачених у прямих витратах на будівництво, – 27435 люд.год.
3. Відстань перевезення робітників від місця розташування підрядної організації (пункту збору) до об'єкта будівництва – 51 км (за даними замовника).
4. Час перебування в дорозі до об'єкта будівництва і назад – 2,1 години (виходячи з середньозваженої швидкості руху транспортного засобу в місті та за його межами).
5. Кількість робітників, що перевозяться, – 23 чол. (за даними ПОВ).
6. Кількість лінійного персоналу, що перевозиться, – 1 чол. (за даними ПОВ).
7. Середній нормативний розряд складності робіт, що виконуються на об'єкті будівництва, – розряд 3,9.
8. Середня кількість днів у місяці за період червень – грудень 2013 року – 21,3 дня (визначається на підставі даних центрального органу виконавчої влади з формування та забезпечення реалізації державної політики у сферах зайнятості населення та трудової міграції, трудових відносин, соціального захисту, соціального обслуговування населення за відповідний період. Період приймається за даними замовника).
9. Показник витрат на загальнообов'язкове державне пенсійне та соціальне страхування – 1,40293.

Розрахунок коштів на доплату працівникам у зв'язку з втратою часу в дорозі

1. Тарифна ставка для розряду 3,9 складності робіт, передбачених проектною документацією, в розрахунку на 1 людину-годину приймається усереднено в розмірі:

$$20,63 \text{ грн./люд.год} \times 0,45 = 9,28 \text{ грн./люд.год}$$

де 20,63 грн./люд.год – усереднена вартість людину-години за розрядом 3,9 для рівня середньомісячної заробітної плати 3400 грн.

0,45 – коефіцієнт, що враховує усереднену питому вагу тарифної частини в середньомісячній заробітній платі (45%).

2. Розмір коштів на доплату працівникам в зв'язку з втратою часу в дорозі обчислюється за формулою (9) підрозділу 5.3, а саме:

$$D_n = (9,28 \text{ грн./люд.год} \times 23 \text{ чол.} + 32,33 \text{ грн./люд.год} \times 1 \text{ чол.}) \times \\ \times 1,40293 \times 2,1 \text{ год.} \times 7 \text{ міс.} \times 21,3 \text{ дня} = 107960 \text{ грн.}$$

М.2 На стадії формування ціни пропозиції учасника конкурсних торгів (договірної ціни)

Вихідні дані – ті самі, що наведено в пунктах 1 – 8 розділу М.1 цього додатку.

Показник витрат на загальнообов'язкове державне пенсійне та соціальне страхування – 1,4015

Розрахунок коштів на доплату працівникам у зв'язку з втратою часу в дорозі 2 години

1. Тарифна ставка для розряду 3,9 складності робіт, передбачених до виконання, обчислюється усереднено на підставі тарифної ставки для першого розряду, встановленої в колективному договорі підрядної організації, наприклад:

в колективному договорі тарифну ставку 1 розряду в розрахунку на 1 людину-годину встановлено 7,04 грн./люд.год;

міжрозрядний коефіцієнт від 1 розряду до розряду 3,9 дорівнює 1,324 разів;

тоді середня тарифна ставка для розряду 3,9 становить:

$$7,04 \times 1,324 = 9,32 \text{ грн./люд.год.}$$

2. Розмір коштів на доплату працівникам в зв'язку з втратою часу в дорозі обчислюється за формулою (9) підрозділу 5.3, а саме:

$$D_n = (9,32 \text{ грн./люд.год} \times 23 \text{ чол.} + 32,33 \text{ грн./люд.год} \times 1 \text{ чол.}) \times \\ \times 1,4015 \times 2,1 \text{ год.} \times 7 \text{ міс.} \times 21,3 \text{ дня} = 108253 \text{ грн.}$$

3. Для врахування цих коштів при розрахунках за обсяги виконаних робіт обчислюється їх показник за формулою (10) підрозділу 5.3, а саме:

$$P_{дп} = \frac{108253 \text{ грн.}}{27435 \text{ люд.год}} = 3,95 \text{ грн./люд.год}$$

Наприклад, у звітному місяці трудомісткість виконаних робіт, передбачених у прямих витратах, складе 7315 люд.год, тоді розмір коштів на доплату працівникам у зв'язку з втратою часу в дорозі дорівнює:

$$7315 \text{ люд.год} \times 3,95 \text{ грн./люд.год} = 28894 \text{ грн.}$$

Код УКНД 91.010.20; 91.040.01

Ключові слова: кошторисна документація, титульні тимчасові будівлі та споруди, інші витрати, доплати працівникам, зимовий період, літній період, втрати часу в дорозі
